

PAUL EVERAC

COSTACHE ȘI VIAȚA INTERIOARĂ

DRAMĂ ȘI COMEDIE ÎN TREI ACTE (ȘASE TABLOURI)

PERSONAJELE:

Romulus Mălureanu

Remus Mălureanu

Coman Boțogan

Nicolae Vătui

Silviu Totea

Aurel Dobrică

Felicia Mălureanu (Filica), soția lui Romulus

Paulina Orzaru

Măriuca Sas

Victoria Dobrică (Tița), soția lui Aurel

Sorin

Ioana

{ copiiii lui Boțogan

Doi-trei figuranți

Acțiunea se petrece în zilele noastre.

DECOR UNIC

Cartea hidrocentralei Runcu 3 are într-însa ceva auster și rece. Așezat într-o parte a scenei, corpul clădirii prezintă două calcane în unghi, din care unul, mai vizibil pentru spectatori, alb ca o foaie de hirtie, nu are nici un alt accident decît o ferestruică așezată la înălțime și o scară metalică de incendiu: celălalt, mai puțin la față, e tăiat de una sau două uși, ducînd la sala turbinelor și sala de comandă, precum și de cîteva ferestre mari care nu joacă nici un rol în piesă, decît că accentuează, eventual, caracterul grav al locului. În rest, clădirea mai poate fi completată lateral cu o aripă pentru birouri, după inspirația scenografului.

În partea cealaltă a scenei, pe locul ramas liber, e amplasată, undeva mai în fund, stația de transformatori, cu grilajul respectiv și cu nelipsita tăbliță „Pericol de moarte”. Iar mai în față, nu departe de calcanul alb, se ivește un loc neutru, unde dalajul geometric al curții parcă cedează naturii spontane dimprejur. Acesta e locul principal de joc. El trebuie să fie dominat de albeața zidului — creație riguroasă umană — și aderent în același timp, într-un fel, cu sălbăciea poetică a văii.

Mai e nevoie de un prîpon

Și asta e tot

Ilustrație de BENEDICT GANESCU

T A B L O U L 1

Curtea hidrocentrală, dimineată. Inginerul Romulus Mălureanu e în curte. A intrat un muncitor (figurant) care îl salută, mormăind ceva.

Scena 1

ROMULUS: Bună dimineată.
(Între o muncitoare, Măriuca Sas.)
 MĂRIUCA: Bună dimineată, tovarășe inginer. *(Și trece.)*
 ROMULUS: Bună dimineată.
(Între un muncitor, Totea M. Silviu.)
 TOTEA: ...Neața bună!
 ROMULUS: Bună dimineată. Azi îmi verificați și clemele.
 TOTEA: Verificăm clemele, stringem flanșele, completăm uleiul la reductorul de intensitate...
 ROMULUS: V-a dat cirpe?
 TOTEA: Ne-a dat. Nu știu, ajunge-s-or? *(Privirea lui Romulus spune că nu mai are nimic de adăugat. Totea pleacă. Între un muncitor, Dobrică Aurel.)*

Scena 2

DOBRICĂ: Noroc bun, tovarășe inginer.
 ROMULUS: Bună dimineată.
 DOBRICĂ *(volubil)*: Ați venit înaintea mea. Măcar că-s sculat de la patru. Ce vroiam să vă rog, tovarășe inginer: simbătă m-aș lăsa și eu pînă în sat, că are frații-meu nuntă; bădișule, zice, nu cumva să lipsești din capul mesei, că pe urmă nu te mai văz în ochi; așa că eu sînt în tura întii duminică, m-aș schimba pe joi, dacă aprobați, și fac toată ziua.
 ROMULUS *(nemulțumit)*: Nu te poți întoarce pînă la șase?
 DOBRICĂ: Deh, cum spuneți dvs.. mă întorc. Dar vorba aceea: o dată se-nsoară și frate-meu... dacă a dat săptămîna chioară peste el...
 ROMULUS *(fără să zimbească)*: Ai mai fost la nunta lui...
 DOBRICĂ: A, era Iorgu, știu la ce vă referiți. Asta e Costică, e penultimul dintre frați, că sîntem paisprezece, după el mai vin un băiat și două fete. Iorgu, care e primmaistru la Făgăraș, de acela vorbiți. Mai am înaintea mea, pînă la el, pe Ștefan, directorul, și pe soru-mea, care e măritată la Cluj cu veteri-

narul. Se adună toți. Dacă vreți, mă întorc la șase, știți că n-am obiceiul să întirzi.

ROMULUS: Ba, se mai întîmplă.
 DOBRICĂ: Rar, tovarășe inginer. Ce să fac, trebuie să-i dau o mînă de ajutor și soției, că dacă încurcă socotelile e bucluc. Cu gestiunea nu te joci, mai ales la cooperativă. Mai luai și vaca aia pe lîngă noi, că-n sat n-am cum o ține, aleargă și după ea, cînd ar fi cazul să mă odihnesc. E bună, că mai dă un lapte, o brînză. Le mai duc la copii în oraș, nu că n-ar avea, dar e altceva de acasă. I-am dat acolo să facă școală mai grozavă, altfel puteam să-i dau și-n sat.
 ROMULUS: Nu-i un motiv să-nțirzi de la serviciu.
 DOBRICĂ: Nu-l, recunosc. Alaltăieri iar mi-a mîncat sufletul. Abia apuc să-mi termin casa aia din Galba, o duc și o las acolo, că mai am doi frați și un cumnat care pot s-o îngrijească. E soi bun, cred că doamna e mulțumită că are lapte gras. Nu v-a spus?
 ROMULUS: Nu mi-a spus. N-am vorbit despre vaci. *(Tonul pune capăt exuberanței lui Dobrică; se așterne o tăcere.)*
 DOBRICĂ: Păi, mă duc și eu, să dau drumul lui tovarășa Paulina.
 ROMULUS *(călcîndu-și peste inimă)*: Înțelege-te cu ea, să te schimbe duminică... *(Mai încet.)* Să nu lipsești din capul mesei...
(Între un muncitor figurant și salută.)
 ROMULUS: Bună dimineată. Cînd ajungeți la reglarea separatorilor stației de 110 să mă chemați și pe mine. *(Iese un muncitor din tura de noapte de la camera de comandă, Coman Boțogan.)*
 BOȚOGAN: Noroc, tovarășe inginer.
 ROMULUS: Bună dimineată. În regulă?
 BOȚOGAN: Toate mașinile merg. *(Și pleacă.)*

Scena 3

(Iese o muncitoare din sala turbine-lor, Paulina Orzaru.)
 PAULINA: Vă salut.
 ROMULUS: Bună dimineată. *(Cînd s-a iasă.)* Tovarășă Paulina! *(Paulina se întoarce.)* S-a ivit o problemă ciudată; la verificarea registrului pe

semestrul trecut am găsit o foaie lipsă. Poți să-mi spui ceva despre asta?

PAULINA: O foaie lipsă?

ROMULUS (cu un ton calm și plin de seriozitate): E un lucru care nu s-a mai pomenit la noi. Registrele au file numerotate, așa cum știi. În ziua respectivă, erați în tură, dumneata, Costea, care a plecat, și Dobrică. Cine a rupt foaia?

PAULINA (după o codire): Eu, tovarășe inginer.

ROMULUS (cu o apăsare insuportabilă a privirii): De ce, tovarășă Paulina?

PAULINA: Pentru că... am greșit...

ROMULUS (face o pauză care echivalează cu o sancțiune. Apoi spune, cu o voce mai joasă): Registrul e oglinda activității turbinelor. După ce ne străduim de atita vreme, și am reușit, să n-avem nici o defecțiune, cu un personal abia format, dumneata, într-o zi de... nestăpânire, rupi o foaie...! Ce e asta? Se putea șterge parametrul respectiv și scrie din nou, corect. Vorbeai cu cineva, cu mine, dar nu așa, să rupi!... De ce nu aveți încă simțul ordinii... o femeie, în special? (Cu o gravitate de tăiere a capului.) Știi cum numesc eu gestul dumitale?

PAULINA (stăpânindu-se): Mă puteți sancționa...

ROMULUS: Nu e vorba de sancțiune, tovarășă Paulina. O sancționare a dumitale e o pată pentru toți ceilalți. În această unitate nu e îngăduit să avem pete. Nici una. Pentru asta mi s-au încredințat răspunderile. Și în parte am reușit. Unde ai pus foaia pe care ai rupt-o?

PAULINA: Am aruncat-o.

ROMULUS (își reprimă o revoltă mai mare. Murmură ca în fața unei monstruoziități): Ai aruncat-o? (Clatină din cap. Se mulțumește să spună) Du-te, te rog, și te odihnește. (Un muncitor figurant intră grăbit și salută.)

ROMULUS (cu vocea de totdeauna): Bună dimineața. (Dar s-a enervat vizibil și vrea să intre în clădire.)

Scena 4

În această clipă se aude o voce de afară: — Huhu! Și imediat după aceea apare Filica, soția inginerului. Venind lângă el, prima ei mișcare este să-l îmbrățișeze, însă o privire a lui o oprește.

ROMULUS: Ce s-a întâmplat?

FILICA: Ceva grav: mi-a fost dor de

tine. E voie? Cînd te-ai întors azi noapte? Și de ce nu m-ai sculat?

ROMULUS: Nu era cazul să te scol.

M-am întors la două și douăzeci.

FILICA: Ai avut o pană?

ROMULUS: O ședință.

FILICA: Ce mai e prin oraș?

ROMULUS: În general, bine.

FILICA: Lume multă? Animație? Ai fost?

ROMULUS: Da.

FILICA: Și de ce nu-mi spui?

ROMULUS: O să avem timp la masă.

FILICA: Asta înseamnă că e negativ...

ROMULUS: Chiar dacă ar fi fost pozitiv, tot nu era cazul să vii să discutăm aici.

FILICA: Ai vorbit cu șeful secției? (Romulus dă din cap.) Și ce zice?

ROMULUS: N-are nici un loc liber în Valea Runcului.

FILICA (resemnată): O să merg douăzeci de km pînă în Galba.

ROMULUS: N-are nici la Galba.

FILICA (deznađăjdută): Nici unul? Nu s-a transferat nimeni? (Romulus nu răspunde.) De ce n-ai vorbit cu vicepreședintele?

ROMULUS: Am vorbit.

FILICA: Trebuia să te duci pînă la regiune!

ROMULUS (calm): Am fost. (Un minut tăcere.)

FILICA (cu o disperare pe care încearcă s-o acopere): Vasăzică, rămîn și anul ăsta pe dinafară. Și n-au nici un post în învățămînt în toată regiunea!

ROMULUS: Ba da. În alte raioane.

FILICA: Și nu se poate face vreun schimb?

ROMULUS: N-a propus nimeni să schimbe.

FILICA: Și dacă m-aș duce în alt raion... (Romulus nu răspunde.) Nu spui nimic?

ROMULUS (cu oarecare căldură): O să discutăm la prînz. (Ea îl privește ca și cînd i-ar spune: îți vine ușor...) Tot nu rezolvăm nimic acum.

FILICA: M-ai lăsa să plec și în alt raion?

ROMULUS: Felicia, la ora două...!

FILICA: Nu, asta poți să-mi spui și acum: M-ai lăsa să plec? Te-ai putea lipsi de mine? Spune!

ROMULUS (după o tăcere de om serios, cumpănit): Nu.

FILICA (venind aproape de el): Îmi ești foarte drag! (Dezarmată.) Atunci ce facem? Un an întreg, îți dai seama? Încă un an! E imposibil, — îți dai seama?

ROMULUS : Îmi dau.

FILICA : Ți-ți dai. Sau poate îți dai, mai știu eu ? Ah, Doamne, șantierul era paradis : tu lucrai, eu lucram, împrejur se mișcau sute de oameni, veneau zeci de copii la școală... o mie de camioane... De ce s-a terminat ?

ROMULUS : Construcțiile se termină de obicei.

FILICA : Era viață ! Și acum ne-am ales cu matahala asta urficioasă, cu gemoaiele astea de o prăjină și fără o fereastră prin care să se uite oamenii ! Cetatea asta pustie, de var, Escorialul ăsta.. Eu am să mor dacă mai rămân un an aici.

ROMULUS : Să sperăm că nu.

FILICA : Că n-am să mor ? Dacă mă rog frumos. (Brusc.) Te-am prins : ai uitat să-mi aduci revistele de modă.

ROMULUS : Le-am pus în dulap, în raftul de sus.

FILICA (dezolată) : Spune-mi, tu nu uiți niciodată nimic ?

ROMULUS (serios, dar fără să apese) : Spre deosebire de tine, care uiți că sîntem în curtea hidrocentralei.

FILICA : Bine, plec... De fapt, venisem pentru altceva. (Important.) Să te întreb : ce-ai vrea să măninci la prinz ?

ROMULUS : Felicia, te rog foarte mult !

FILICA : De ce nu spui și tu o dată, o singură dată în viața ta : perișoare cu smîntînă sau — indiferent ce — cu pui ? Ți-e așa de greu ? Comanzi toată uzina și nu poți comanda un fel de mâncare ?

ROMULUS : Mi-e totuși ce măninc, crede-mă.

FILICA : Te cred, din nenorocire. Dar mie nu mi-e tot una dacă găsesc pentru un om care știe ce-i ofer, sau pentru unul care nu deosebește varza de globul pămîntesc.

ROMULUS (ușor impăcîntat) : Mi se pare că nu fac această confuzie. Acum te rog să mă ierți, trebuie să te las.

(Filica pleacă fără să spună o vorbă, Romulus privește după ea cu părere de rău. Îi tremură puțin buza. Face un pas în direcția ei, concesie măzîmă. Ridică mina s-o strige, dar, tot atunci, Filica întoarce capul, zimbînd.)

FILICA (revenind) : Sperai să plîng ? Mi-a venit o idee, foarte serioasă : pentru o clasă trebuie șapte copii. În vîgăuna asta nu sînt de vîrstă școlară decît șase.

ROMULUS : Și vrei să facem dintr-o dată un copil de șapte ani ?

FILICA (rizînd) : Vezi că poți fi și drăguț ? Nu să-l facem : să-l adoptăm. Și atunci avem numărul legal, se deschide o școală aici și am și eu o ocupație ! (Văzînd privirea critică a lui Romulus.) Eu fără ocupație nu mai pot trăi, înțelege-mă ! Adoptăm unul din Galba. Dacă Dobrică ăsta nu și-ar fi dat copilul la oraș...

ROMULUS : Dacă. Dar, i-a dat.

FILICA (după o logică personală) : Și din cauza lui Dobrică să suferim noi ? Prichindeii lui Dobrică să stea la oraș, să facă muzică, pictură, să audă, să învețe, — și noi ?...

ROMULUS : Felicio !

FILICA : Dar te asigur, dragul meu, că așa avea și eu încă multe de învățat ! M-aș perfecționa. Aș urma conservatorul de canto, m-aș sui pe scenă, aș simți că mă cheltuiesc pentru ceilalți oameni ! Că interesez pe cineva. Aici n-are nimeni nevoie de mine.

ROMULUS : Cred că te înșeli.

FILICA : O spui mecanic, dar bine c-o spui, totuși ! (Mai îmbunătăț.) E în regulă, lasă că am să aleg eu felul de mâncare în locul tău. Și cînd am să mă fac cîntărească mare, mare chiar — chiar așa, să nu te miri ! — o să te las nemîncat, sic ! (Serios.) Vasăzică, nu vrei să adoptăm un copil ?

ROMULUS (cu o răbdare forțată) : Presupun că-ți dai seama că ceea ce propui e nerealist.

FILICA (ridicînd vocea) : Realist era ca atunci, cînd m-ai găsit pe șantier și m-ai cerut de nevastă, să te gîndești că...

ROMULUS (foarte cîstîtit și exact) : Nu știam că voi fi chiar eu șeful acestei unități.

FILICA : Șef peste o hală și zece oameni.

ROMULUS : Paisprezece.

FILICA : M-ai numărat și pe mine ?

ROMULUS (fără ezitare, dar cu atît mai pătrunzător) : Pe tine te-am numărat odată cu mine. Sîntem unul, nu ?

FILICA (îl privește cald, el e stîmjenit) : Cînd mai mergi în oraș ?

ROMULUS (conducînd-o spre ieșire) : Vrei să-ți aduc ceva ?

FILICA : Spune drept, te enervez ? Cer prea mult ?

ROMULUS : Nu. Dimpotrivă.

FILICA : Cînd mai mergi în oraș, și te întorci, am o rugăminte : tropăie

nițel mai tare, nu-ți mai scoate pan-
tofil! Scoală-mă: mă bucur așa de
mult cind vii!... (Ii face o beza și
pleacă, alergînd).

(Romulus rămîne gînditor, privind-o.
În timpul ăsta, în marginea curții
apare un om cu un măgăruș. Pripo-
nește măgărușul de un stîlp, îi pune
înainte o mîndă de fin. Omul se nu-
mește Nicolae Vătui și pare cam
moale.)

Scena 5

VĂTUI: Bună ziua, tovarășe inginer.
ROMULUS (cu același „bună ziua”
egal, constant, stihial): Bună ziua.
Ce este, tovarășe Vătui?

VĂTUI: Toate sînt bune, tovarășe
inginer.

ROMULUS: De ce ai coborît?

VĂTUI: La o ședință, tovarășe in-
giner.

ROMULUS: Ședință? Nu v-am con-
vocat la nici o...

VĂTUI: A noastră, de organizație.

ROMULUS (cu un grîunte de indur-
gență): Aha. Bine. (Ca să nu pară
indiferent.) Cîți mai sînteți în or-
ganizație?

VĂTUI: Păi... tot trei. Că acum s-a
întors și Boțogan de la cursuri.

ROMULUS: Parcă n-ați mai ținut
de mult...

VĂTUI: Cam de mult... E o lipsă a
noastră.

ROMULUS: Și barajul cui l-ai lă-
sat?

VĂTUI: Are cine să-l păzească...

ROMULUS: Păi, doar ești singur!
Mai e cineva cu dumneata? (Drept
răspuns, Vătui îl privește cu niște
ochi clari care pot să însemne da.
Romulus, precaut, discret.) Se pri-
cepe? (Vătui răspunde tot așa.)
Mă rog. Vezi că merți îți trimiț
echipa la revizia prizei secundare
și a galeriei de aducțiune. (Intră
amîndoi în clădire.)

(Un minut scena rămîne goală.
Apoi, deodată, Filica se strecoară din
nou în curte și se furîșează la mă-
gar. În mîndă are cîteva bucăți de
zahăr. Îl mîngîie foarte dragăstoasă
pe urechi și îi spune cu o înfrigurare
confidențială.)

Scena 6

FILICA: Ce bine că ai venit, situa-
ția e albăstrie, Costache. E teribil
să nu te poți nici măcar certa cu
cineva. Totdeauna are dreptate. Tot

ce spune e adevărat și exact,
înfiorător de exact. De cînd trăiesc
cu el, nu-l găsesc nici o deviere, e
delicat; nu l-am văzut vreodată
ieșindu-și din pepeni cu oamenii.
El nu dă cu copita ca tine, nici nu
rage. Și uite, poate de asta îmi
place cînd aud răgetul tău, Cos-
tache. Tu ai un fel de a fi mai
spontan și urechile astea lungi ale
tale te fac caraghios și simpatic.
Omul meu a muncit toată viața,
muncește și acum, e exemplar, și,
totuși, nu e în stare niciodată să ne
facă să ridem. La ce atîta știință
și osteneală dacă nu putem ride
un pic? Spune și tu. Dimineața la
șase e în picioare, se bărbierește cu
același gest, o dată în jos, o dată
perdă. La prînz bea mereu ace-
lași pahar: jumătate vin, jumă-
tate apă, niciodată două. Asta-i
viață? Nu știu cînd se bucură,
nu-mi spune. Nu știu precis cît caz
face de persoana mea. Într-un fel,
tu prețuiești mai mult prezența
mea și, fără să pari interesat, îmi
iei zahărul și-l rozi cu plăcere. Și
pe urmă tu suporti orice conversa-
ție cu mine, ba chiar parcă îți mai
lungești urechile, e poți asculta
mal atent, ceea ce e foarte cava-
leresc din partea ta. Și el mă pri-
vește, ba mă și fotografiază, dar
mi-e teamă că vrea mai mult să-și
verifice aparatul! Costache, iubi-
tule, sînt foarte singură! El mă
ține de rău. Să nu mă amestec în
fleacurile oamenilor. Dar în ce să
mă amestec? El vrea să avem dem-
nitate — ce părere ai? Și tu ai
demonitate, dar uite că totuși stai
de vorbă cu oamenii. Ești un pri-
eten sounp. Ascultă, să-ți spun ce
mi-am mai făcut: mi-am cumpărat
o brasieră de nailon roz, cu festonul
de ală culoare... (Izbucnînd dispe-
rată.) Costache, am nevoie să ies
de aici, dar nu pot să-l las după
un au de căsătorie, îl iubesc! Și el
mă iubește, însă nu mă înțelege. Nu
se străduiește să aște nimica despre
mine! E mulțumit că funcționează
totul fără greșală! Crede că sînt
o turbină! Costache, tu știi că nu
sînt o turbină! Și aici e uscat, sin-
gurul lucru mai catifelat e botul
tău. (Se apleacă de gîtul măgarului
și plînge.) Totul e uscat și rece!
Oamenii ăștia sînt ușați și reci!
Lumea pentru mine s-a uscat și
s-a răcit, bătrînul meu prieten!
(Tresare pentru că în curte au apă-

rut Boțogan și Paulina care o privesc cu oarecare mirare. Filica trece pe lângă ei, le spune un convențional) Ce mai faceți? (Și, fără să aștepte răspunsul, dispăre.)

Scena 7

BOȚOGAN (comentind ce a văzut): Măgarul ăsta văd că-l hrănit cu dulce și adăpat cu sărat... Ciudată furajare zootehnică.

TOTEA (iese minjit pe haine și pe față): N-ai văzut pe tovarășul anjiner, c-am ajuns la separatori..

BOȚOGAN: Apăi, chiar la separat îl chemi, mă Silvie! Eu l-aș chema la conectat... (Privindu-l.) Frumos ești cernit, n-am ce zice...

TOTEA: Dacă lucru...

BOȚOGAN: Nu pe haine. Eu am vorbit că ești cernit sub ochi de lucru! ce l-ai lucrat aseară la cooperativă (Totea reintră ciudos în clădire.)

PAULINA: A ajuns Vătui înaintea noastră.

BOȚOGAN (arătând măgarul): Dacă a venit cu scuterul... (Inginerul iese pe altă ușă a clădirii. Văzindu-l, Paulina o ia înainte și intră. Boțogan mai rămîne o clipă.)

Scena 8

BOȚOGAN: Tovarășe Mălureanu, cînd mai putem vorbi despre problemele ce vi le-am spus alaltăieri? Acum aveți timp?

ROMULUS (rezervat): Te rog să mă ierți, tovarășe Coman, de alaltăieri au fost multe probleme; nu știu la care te referi.

BOȚOGAN: Ba eu cred că știți. A fost vorba de fierul vechi, pe care ar fi bine să-l strîngem, punctul unu; și punctul doi: în ce privește cooperativa, cu soția tovarășului Dobrică (face un gest cu degetele) v-am spus eu cîte ceva. V-ați gîndit?

ROMULUS (stăpînindu-și enervarea): Uite, tovarășe Boțogan, să terminăm odată cu aceste povești. E frumos că dumneata, ca muncitor, te preocupi, dar chestiunea cooperativei nu ține de resortul nostru și are o altă administrație de stat, unde n-avem căderea să ne amestecăm, mi se pare.

BOȚOGAN: Hm! N-aș zice.

ROMULUS: În privința punctului celuilalt, dumneata mă sîcii mereu cu fierul vechi. (Roșindu-se.) Dar dum-

neata știi tot așa de bine că aici e o hidrocentrală nouă, care funcționează de curînd și unde atîta cît voi fi eu, mă voi sili, cu ajutorul d-voastră, să funcționeze optim și să am cît mai puțin fier vechi, — deloc, dacă se poate. Asta este! Vrei să iei fierul din hidrocentrală? Poftim! (Nervozitatea îl face să tremure, dar tonul e stăpînit.)

BOȚOGAN: Mă tem că nu m-ați înțeles.

ROMULUS (exasperat): Poate că nu înțeleg profunzimea dumitale. Dar n-aș crede. (Se depărtează. Boțogan intră în clădire. Inginerul se apropie de măgarul priponat.)

Scena 9

ROMULUS: Da, Costache, urechiatule, oamenii ăștia au izbutit astăzi peritru prima dată să mă scoată din fire. E un succes, nu? Vrea să colecteze fier, neastîmpăratul ăsta, de cînd a venit. Totul merge pe roate, el vrea fier vechi — numai așa, de paradă. Cealaltă, pune mina și rupe din registru, ca o sălbatică, tu cred că n-ai fi făcut una ca asta. (Îl mîngîie.) E adevărat că trăim la capătul lumii, la 17 km de primul sat, și că fiecare din ei vine de la o altă... altfel! sint harnici, învață repede, dar ce au pe dinăuntru? Viață interioară n-am cum să le fabric eu. Uite unde o țin pe nevastă-mea; nu pot să-i ofer alte condiții sociale. Am rugat-o nu te amesteca cu nimeni. Îi dai unuia atenție mai multă, sar ceilalți și pătesc ca inginerul Vasilescu. Vrei pace, lasă-i în pace. Ea se zbate. Și o cred: a trăit mereu între oameni mulți. E o ființă sociabilă, dinamică, gata să se sacrifice. Ar fi excelentă să îngrijească un bolnav; dar dacă nu sint bolnav? ... E femeia care îți sare și în foc. Însă aici avem calorifer, Costache! Am făcut toate intervențiile posibile, îți jur! Tu știi că discut deschis cu tine. Cu ea m-e frică să fiu totdeauna sincer, viața e mai complicată decît crezi tu. De pildă, ea vorbește acum de conservator, de canto. Ar fi o soluție, dar știi care e partea mizerabilă? Nu ored că are talent. Cîntă, încontestabil, mai bine decît tine, dar la oameni atîta nu ajunge. Ei, cum să-i spun eu lucrul ăsta, de care sint

ferm încredințat, dar care nu se poate explica? Dacă i l-ai spune tu, ar fi perfect. De la mine, ar putea să pară o măgărie.

MĂRIUCA (*deschizînd pe neașteptate o fereastră de sus*): Tovarășe inginer, centrala anunță că vine cîneva la d-voastră, o rudă.

ROMULUS (*nemulțumit că a fost conturbat*): Ru-dă?

MĂRIUCA: Tovarășul Mălureanu Remus, sportiv. A spus că e văr cu d-voastră. A trecut acum pe la Runcu 1.

ROMULUS (*cu ton egal, alb*): Mulțumesc. Anunț-o, te rog, și pe soția mea, acasă. (*Măriuca dispăre. Romulus se întoarce spre Costache. Cu ton familiar.*) Vărul meu. Am crescut la ei în familie, m-au ținut părinții lui. Ne cam ciondăneam. Costache, vreau să fiu sincer cu mine pînă la urmă, — nu-mă iese din cap Boțogan. Uite: în locul ăsta, unde sînt șef peste toți, și trebuie să mă port ca atare toată ziua, singurul meu drum, civil, e tocmai la cooperativă. Ce părere ai despre tovarășa Victorița? Fură? Poate — dar, ce să-i fac? Sînt inginer, nu paznic. Mă vezi pe mine umblînd cu denunțuri? Dobrică e cam apucător la el, dar la mine e de încredere; dacă lovesc în familia lui, îmi fac dușmani cîinci oameni la Runcu, fără să-mi fac nici un prieten. O să spună că o sap pe Victorița, ca s-o pun pe nevastă-mea la cooperativă.

MĂRIUCA (*apare la geam*): Mașina cu tovarășul Mălureanu a trecut pe la Runcu 2 (*Dispăre.*)

ROMULUS (*confidențial*): Costache, știi să ții un secret? Să nu-l spui la nimeni, și, mai ales, tovarășului Boțogan. (*Intim, cu o delicatețe nebănuită.*) Îmi place să ies la cooperativă. Să mă duc s-o privesc pe tovarășa, să mă întorc. Altfel, și nimic mai mult. Puțină ieșire. (*Foarte preocupat.*) E rău, Costache? (*Gidilat, măgarul scutură din cap.*) E rău? (*Din clădire iese un figurant. Romulus, refăcîndu-și chipul de totdeauna.*) Ați plecat la stație? Controlați bine segmentii, să n-aibă nici cel mai mic joc! (*Figurantul salută. Romulus monocord*): Bună ziua. (*Un alt figurant îl ajunge din urmă pe primul, și salută și el. Romulus răspunde ca o stihie*): Bună ziua...

CORTINA

T A B L O U L 2

Același decor. Peste un ceas.

Remus Mălureanu e îmbrăcat fan-tezist, dar nu lipsit de gust, în contrast cu corectitudinea puțin monotună a lui Romulus. Are 32 de ani față de cei 34 ai acestuia, o față deschisă și bronzată, un aer dezinvolt.

Scena 1

ROMULUS: Barajul realizează o cotă maximă a lacului de 829 m. Printr-o galerie de aducțiune lungă de 2 km 700 și cu un diametru de 1,90 m apa ajunge la un castel de echilibru de unde, printr-o conductă forțată, cade cu circa 300 de atmosfere în paleții celor trei turbine Pelton...

REMUS: Bravo. Frumos din partea ei.

ROMULUS: ...fiecare de cîte 6 mîi kW.

REMUS: În regulă. Și bulboaca aia de colo, ce e?

ROMULUS: Lacul de liniștire, care frînează forța motrică a apei.

REMUS: Perfect. Cînd e zăpușeală ne putem liniști și noi în el, nu? Cît are în lățime?

ROMULUS (*surprins*): Lacul? Nu știu exact... Poate să aibă 6 m. El n-are o funcție energetică propriu-zisă. De ce întrebi?

REMUS: Dacă avea 5,20, era bine. Îl puteam sări. Sau chiar 5,40, în zile fericite. (*Scuzîndu-se*) Eu, de fapt, sar la înălțime, da' așa, pentru antrenament... Apa e rece?

ROMULUS: Aproape. Iese cu energie cinetică.

REMUS: Cum, n-ai făcut baie pînă acum? A, și e și mică... Pîriu aveți? Că lacul nu e bun decît de piscioare.

ROMULUS: Avem. Aici e curtea interioară, avînd acolo stația de transformatori de 110 kV...

REMUS (*văzînd tablita cu „Pericol de moarte”*): A, veșnica tîră cu cio-lane, mulțumesc! Astea te transformă direct în lignit, te vinde brichete. Mai bine le salutăm de departe.

ROMULUS: Pe aici în sus, e priza de aducțiune.

REMUS: Cam plepțiș, puteați s-o lăsați mai jos, să nu distrugă plămîinii. (*Văzînd măgarul.*) Și ăsta ce face, trage apa la saca și o bagă în turbine? Sau udă asfaltul? (*Măgarului*) „Mîntosule, de unde vii, un leu pe măgar văzîndu-l a întreat”, „Ce pélé, ce galeux, d’où venait tout le mal” —stimabile, ai complimente!

- (*Romulus ia măgarul și-l duce mai încolo, afară din scenă. Poate a fi-nut să-l menajeze.*) Domnule, știți că-mi place la voi? Mai sint și pietrele astea mari și cu calcanul alb, pui un șezlong aici și poți face cură de soare ca pe Riviera, că tot nu trece nici dracu'. Ce părere ai?
- ROMULUS (*privindu-l ca pe un ne-serios*): Mai trece cite cineva.
- REMUS: La o sută de ani. Atunci, știți unde? Uite colo sus pe acoperiș, la doamne-doamne, că l-ați croit neted ca un plat-fuss. Tu de ce nu faci nudism, șefule? Că nu prea ești bronzat. Aveți și voi o centrală de mare putere: soarele! De ce nu profiți de ea, dacă tot stai aici? Îți pui o pătură sus, dai cu nițică Nivea... Cumnată-mea face?
- ROMULUS: Nu prea. Pe dincoace se intră la camera de comandă, cu semiautomatizare. Vrei să mai vezi?
- REMUS: Mai lasă și pe miine. (*Revenind la ideea lui.*) Nu, zău, aveți niște condiții teribile: soare, apă, ozon... Eu m-am vijilit numai puțin pe-aici, să vă cercetez, dar dacă aș sta, ar fi un rost de camping, prima! Apropo, de cind nu ne-am mai văzut? Sint vreo cinci anișori?
- ROMULUS: Șapte.
- REMUS: Ți-ai terminat școlile și te-ai virit aici ca șoarecele. Nevasta de unde ți-ai luat-o? E simpatică.
- ROMULUS: De aici.
- REMUS: Era în inventarul uzinei? Sau prin mijloace locale?
- ROMULUS: Era învățătoare pe șantier, cind s-a construit barajul.
- REMUS: Ce baraj?
- ROMULUS (*repetind cu răbdare*): Barajul lacului de acumulare care alimentează uzina.
- REMUS: Și lacul ăsta e omologat? Are bărci pe el? Păi de ce nu vorbești așa nene? Ia hai să stăm nițel, să te judec. (*Caută ceva de șezut.*) N-aveți și voi un soclu pe care să ne așezăm statuile? (*Se duce mai alături și aduce niște stative de metal și o scindurică din care inchipuie o bancă destul de nostimă.*) Așa, vezi! (*Incintat.*) Ca la Granada! Și cind arde soarele rău, punem o umbrelă. Șezi, vere, nu te jena! Un ficus ceva n-ai? Un oleandru? Trebuie s-aduci neapărat un oleandru să-l pui ici, să bată nițel în culoare. Dacă n-ar fi prăjinile alea prea electrice (*arată transformatorii*), al putea atirna niște hamace între ele.
- Și zi, ai luat-o de pe șantier. Și sinteți mulțumiți?
- ROMULUS: Da, sintem mulțumiți.
- REMUS: Altfel, arăți bine. Te-ai mai îngrășat nițel. Leafa? Îți dă spor de izolare?
- ROMULUS (*răspunzind în silă și oarecum jenat de a fi examinat în acest chip*): Da.
- REMUS: Cred și eu, între toate neamurile astea. Mai e vreun intelectual? (*Romulus neagă.*) Și ce dracu' faceți toată ziua?
- ROMULUS: Muncim.
- REMUS: Ce muncă? Apa curge, alea se-nvîrt...
- ROMULUS (*jignit de această superficialitate*): Trebuie să întreținute.
- REMUS: Și tu cu toată școala ta, ai ajuns să păzești niște moriști? De aia învățai ca turbatul? Să stai în deșertul Gobi și să te uiți cum țirile apa? Înțeleg să construiești ceva, să plămădești, mă rog, o fabrică. Sau măcar savant.
- ROMULUS: „Moriștile” trebuie să funcționeze ani de zile fără nici o oprire, cu randamentul cel mai mare și cu prețul de cost cel mai scăzut.
- REMUS: Ei, și ale tale, cum stau?
- ROMULUS (*cu o mindrie discretă*): N-au avut nici o defecțiune de unsprezece luni.
- REMUS: Ai mină bună. E un record unsprezece luni?
- ROMULUS: Cam este. Și am realizat cel mai scăzut preț de cost pe ramură
- REMUS: Păi dacă-i apa gratis. Îți realizează ploaia prețul de cost. (*Văzînd că Romulus s-a închis, glumește.*) N-am vrut să spun că-i apă de ploaie. Ai realizat, bravo! O să încep să mă fudulesc pe la alții cu tine. (*Văzînd că tot nu l-a mulțumit.*) Și oamenii te ajută? Par cam rămași de căruță... Aia care stăteau în cameră înăuntru cîne erau?
- ROMULUS (*fără bunăvoință*): Niște tovarăși
- REMUS: Și ce țineau acolo, vreo ședință? (*Romulus aprobă.*) Ședințe prin ripele astea? Bravo. Și ce au de discutat?
- ROMULUS: Diverse probleme... Politică...
- REMUS: Ca să vezi, unde se rezolvă probleme politice Te pomenești că aveți și cerc sportiv.
- ROMULUS: Avem...
- REMUS: Și Cruce Roșie, și cultural și contra incendiilor...? (*Romulus încuviințează.*) Sinteți cineva. Cu zece

oameni? Păi n-aveți nici de două echipe de volei. Tu joci?

ROMULUS: Nu joc.

REMUS: Or fi jucînd ăia dinlăuntru.

ROMULUS: Nici ei.

REMUS: Păi, atunci, unde-i activitatea?

ROMULUS (cu neplăcere): N-am prea avut activitate...

REMUS: Spune așa. Mă speriasem. Cît p-aci, să-mi închipui că e serios.

ROMULUS (comprimat): Uite ce este: oamenii sînt ocupați în producție, au învățămînt tehnic, protecția muncii, fac ce pot, au gospodării... vite...

REMUS: E clar. Familiști? Tovarășa dinlăuntru ce hram poartă?

ROMULUS: Un fel de văduvă, după cum se spune.

REMUS: Mai veselă? (Romulus ridică din umeri.) Păi tu nu-i știi pe toți pînă în măruntaie? Și ălălaitul? Părea cam năuc...

ROMULUS: E barajist sus. Stă singur în munte.

REMUS: Cum singur?

ROMULUS: Singur. Fără înlocuitor.

REMUS: Da' ce-i veni? N-aș sta, să mă plătești în galbeni. Păi de aia s-a smucit.

ROMULUS (calm): E un barajist bun. Un om de treabă. (Cu un ghimpe care îl roade.) Ălălaitul e cam zănatec.

REMUS: Ăla indesarul? Ce ți-a făcut?

ROMULUS: Mie? Nimic! (În treacăt.) Mi se pare c-a avut și o contravenție. Aud că s-ar cam certa pe acasă. În fine, nu mă interesează.

REMUS: Bea?

ROMULUS: E un altul care bea. (Cam plictisit de atîta insistență.) Așa e aici: unul bea, unu-i hirbar, — ce vrei să faci? Fiecare cu păcatele lui.

REMUS: Noroc că apa curge mereu și le spală, și mai luați și premiul, nu luați? Da' vreo fată n-aveți, să-mi faci și mie viața mai frumoasă? O brunetă, să mai schimb nițel, că-n Suedia... (Apare Filica.)

Scena 2

FILICA: Aici ați ajuns? Ei, cum îți place la noi, domnul Mălureanu?

REMUS: Sper că-n paradis o să fie mai multă agitație. (Rîd amîndoi.)

FILICA: Și ia uite-i cum s-au in-

stalat!... (E plăcut surprinsă de schimbarea aspectului locului.) Vă deranjez?

REMUS (în timp ce Romulus ar vrea parcă să se ridice): Da' de unde! (Se repede și aduce alte câteva obiecte de uz tehnic din care un scenarist de gust ar putea improviza un mobilier modern de grădină. Locul capătă acum oarecare intimitate.)

Tot îți spuneam că trebuie puțină culoare: iată ai venit dumneata. Prego, Signorina! Îmi dați voie, de ce purtați banii la d-voastră? (Printr-o mișcare de scamator, îi scoate niște bani din ureche.) Știu ce ne faci la prînz: un sufleu de conopidă. De unde știi? După oul ăsta (îi scoate din sin un ou, Filica se amuză.) Ah! (Se face că-l scapă, Filica țipă, oul nu se sparge.) Ai vrut să ne trisezi, era de la ciorap. La ce-l mai întrebuințezi cînd ai relonul ăsta ultrafin? (Pune degetul pe piciorul gol al Filiciei, care chicotește.) Așa, să-mi mai spui „domnul Mălureanu” altădată! (Scoate și un pachet de cărți.) După masă îți fac o pașiență ca să văd de cine ești îndrăgostită, că pe vîru-meu cred că l-ai lămurit.

FILICA (rîzînd): Nu cumva vrei să mă cucerești dumneata?

REMUS: Să te cuceresc? Dar te-am și cucerit. Nu-i așa? (Are un ris franc, simpatice.)

ROMULUS: Vorbeam despre Suedia.

REMUS: Da, domnule, numai blonde, una mai bine făcută ca alta. Și le plac rominii la nebulie, nu toți, bineînțeles. Mă uitam de pe stadion, zece mii de priviri de fete, zece mii de perechi de picioare — lux! Harem universal. Cînd te aplauda haremul, era o beție. Finlandezele sînt altfel. Danezele, barem... Toate însă puse la marea îngrijire, bine crescute... Mă rog, parada modei, asta era.

FILICA: Și dumneata, ce sport practici?

REMUS: Bine, verișoară dragă, chiar așa am ajuns? Ripă-ripă, da' un ziar tot mai scapă și la Runcu 3, ce dracu'! V-ați boierit, nu mai citiți nimica. Și eu îmi dau sufletul pentru cite un centimetru! Măcar din greșeală să fi văzut tipărit numele ăsta: R. Mălureanu.

FILICA: R. Mălureanu e și numele soțului meu. Nu l-am văzut tipărit.

REMUS: Noroc că mai există un R. Mălureanu pe lume care să vă rea-

biliteze. Am fost campion la înălțime, tovarăși, și am să mai fiu. (Cu falsă modestie.) Campion al țării, recordman balcanic la Atena și alte marafeturi. Pentru care mă țin neapărat de rău, amigo, cînd nu veneam la meditația de matematică. Și mă spuneai lui babacu' care umbla să mă chelfănească, noroc că eram bun și la viteză. Mă Romică, mi-am adus aminte într-o zi pe la Viena...

FILICA: Ce făceai la Viena?

REMUS: Cum, ce făceam? Săream!

FILICA: Și femeile din Viena cum erau îmbrăcate?

REMUS: Grozav. Într-o seară, n-aveam ce face, hai la operă, se cînta drăcia aia a lui Verdi, zi-i pe nume, tra, tro...

FILICA: Trubadurul?

REMUS: Perfect. Costume, șicuri, bărbății toți puși la haină neagră cu jiletică. Stăteam cu niște babetă în lojă, se uita una la mine prin lorgnon, zice: „Enjenieur“? Zic: Dimpotrivă, șampion. Mă-lu-reanu Rumener. Ah, ja, ich verstehe — înțeleg — și-i pică lorgnonul. — Remi, zic, ești răzbunat de toată persecuția familială și de toată matematica.

ROMULUS (cu un sentiment penibil): Eu mai am puțină treabă.

REMUS: Să n-o ia conducta la vale dacă nu stai cu ochii pe ea!

FILICA (cu o mică imputare): Să nu crezi că e chiar așa de ușor aici. Ba uneori e și primejdios. (Lui Romulus.) I-ai povestit cînd te-ai întâlnit cu ursul?...

ROMULUS: Nu i-am povestit.

REMUS: Trebuia să te cronometreze atunci la sute de metri.

FILICA: Era un urs mare, roșcat, toamna trecută. De ce nu vrei să-i spui?

ROMULUS (rece): Mai e timp. Iertați-mă. (Pleacă.)

Scena 3

FILICA: Nu vrea să vorbească despre el. Face lucrări, e considerat cel mai bun întreținător de baraje, și chiar la construcție s-a remarcat. Ce e asta?

REMUS: O insignă. Fleac. Șalul îți place? Mi-am adus și niște pantofi. face să-i vezi!

FILICA: Trebuie să fie colossal să tot călătorești!

REMUS (cam blazat): Eh! Nu e rău. Vine un moment, cînd ți se pare chif-chif...

FILICA: Și noi, cînd își ia Romulus concediu, vrem să mergem în Uniune.

REMUS: Am fost de trei ori, mi-am luat și un magnetofon. Pînă la Urali cunosc Europa ca pe buzunarul meu.

FILICA (cu o anumită exasperare pe care ar vrea s-o tănuiască): Mă gîndesc că plecăm în Uniune și ne întoarcem tot aici, la Runcu 3.

REMUS: Da' el de ce nu vorbește să-l mute undeva în centrală? Doar cunoaște atîta lume!

FILICA: Cunoaște și nu prea. Gîndește-te că a stat mai mult pe valea asta. Și nici nu-i trece prin cap să plece deocamdată. Spune că toate la timpul lor. Nu-l știi? E foarte metodic

REMUS (rîzînd): S-a văzut, după cit de metodic s-a închis aici.

FILICA (cu o mică răutate de admirație și invidie): El nu sare ca dumneata.

REMUS: Nici nu poate. Cu picioarele te naști, și pe urmă la stil lucrezi toată viața. Dar și cînd ieși o detentă și ești pentru o secundă mai sus decît oricare, rămîne lumea zăpăcită. Ei, ce știi dumneata? Ai fost la vreo „internațională“? (Filica neagă.) Dar la vreo „republicană“? (Filica neagă.) E colossal, dar la cinematograful ai fost? (Rîd amîndoi.) Apropo, am un aparat de filmat acasă, l-am adus de la Stockholm. Dacă știam că ești așa filmică, veneam cu el, te făceam nemuritoare, te popularizam la București în tehnicolor. Eu făceam sonorul (Pițigîndu-se.) — Da, tovarășe soț... masa e gata... Bucate bune am gătit pentru soțul meu iubit. El (cu voce groasă): Cînd ajungem la turația 427, viu! (Filica ar vrea să-l apere pe Romulus, dar o pufnește risul.) Să vii la „internaționale“, să vezi seara cînd se aprind torțele „i toată lumea cîntă! Și toți se țin de mină, și învingătorul urcă pe podiu...”

FILICA (trecîndu-și mina prin păr): Te rog nu mai spune!

REMUS: Și filfite niște drapele și femeile au umerii goi...

FILICA: Taci, n-auzi!

REMUS: Asta este, fetițo! De ce naiba zăboviți pe-aici? Crezi că vă mai dă cineva zilele înapoi? Phluut! — așa se duc.

FILICA (încinutată): N-au decît să se ducă.

REMUS: Știi ce-mi plăcea în Suedia? Acolo toate fetele făceau ce le ve-

nea. Mergeau oriunde, la capătul lumii, fără farafasticuri, îi zimbeau, gata! Probleme, fleacuri... Și aveai de toate, apăsați pe buton, pac! Nu mai știai ce să faci cu ele. Vara, veneau de se îmbătau goale, o poezie. Iar voi aicea: hița la rîșniță, hița acasă! Și cu șapte mii de ticăieli, mai ceremonioși ca dihania de colo, umicopitată. (*Arată măgarul.*)

FILICA (*astupîndu-îi gura cu mîna*): Nu vorbi așa, te rog, de Costache!

REMUS: Îl mai cheamă și Costache, pe nesimțitor.

FILICA (*aproape să plîngă*): Nu-i spune așa! Costache e prietenul meu, singurul!

REMUS: Nu e recomandabil să ai prieteni măgari. Și, mă rog, de ce n-ai alții?

FILICA (*cu lacrimi de disperare în ochi*): Nu am!

REMUS: Ei haide, nu te necăji!... Zău că e frumos aici... Minunat, Filico. Dacă aș avea șapte vieți, cum zice poetul, aș sta și eu una pe Valea Runcului. Că mi-aș scoate pîrleala în celelalte. Ba eu am fost prudent și mi-am scos-o dinainte, așa că îmi dă mîna să stau cu voi acum. Hai să jucăm friptă, vrei? Dar cine mai plînge, plătește. Dă tu.

FILICA (*în joc, căutînd să prindă*): Dacă rămîi nemîncat astăzi, nu-ți strică. (*Îl lovește.*) Pentru un sportiv, ești cam plinuț. (*Lovește.*) Ori ești plin de propria persoană?

REMUS: Văd că nu te porți cu mînuși.

FILICA (*urmînd*): Mie nu mi-a adus nimeni mînuși din Suedia.

REMUS: Au! Să fi știut că există, și că ești așa de drăguță, îți aduceam orice.

FILICA: M-ai ratat.

REMUS (*la el inițiativa*): O să vă ratați și pe voi. (*Plesnește.*) De-a binelea (*Plesnește.*) Vă mai îngădui un an, dar dacă nu plecați din Valea Plîngerii (*Plesnește.*)

FILICA: A Runcului. Au!

REMUS: O să ajungă el un inginerăș bătrîn de a cincea mină, — friptă (*plesnește*) și tu o provincială fostă drăguță. (*Plesnește.*) A fost vorba că nu plîngem. Plătește amenda! Uite-o! (*Cu o scamatorie îi extrage un ban din nas. Filica ride printre lacrimi.*) Sintem chit.

FILICA: Hai încă o dată: ești un necrescut! (*Ratează.*)

REMUS: Necrescut la 2,02 m! (*Îi prinde mîna într-a lui. I-o păstrează*

un moment mai lung. O privește cu o anumită tandrețe.) Ce noroc ai că-mi ești verișoară!

(*Pe ultima replică a apărut Botoșan, urmat de Paulina și Vătui. Botoșan e singurul care a prins replica. Se apropie cu bunăvoință.*)

Scena 4

BOȚOGAN: E verișorul dumitale?

FILICA: Al soțului meu. (*Boțogan își comprimă un mic: „Aha“!*) Tovarășul Mălureanu, tovarășul Remus Mălureanu, cunoscut campion sportiv.

BOȚOGAN (*cu căldură*): Bine ați venit între noi. Dînsa e Paulina Orzaru, campioană la bobinajul generatorului și alte bobine, iar dînsul, tovarășul Nicolae Vătui, campion la desfîndat grătarul prizei de aducțiune. (*N-a glumit decît pe jumătate.*) Stați mult pe la noi?

REMUS: Două-trei zile, cît m-or ține balamalele.

BOȚOGAN: Aha, sînt neunse? Avem aici uleiuri pentru tot felul de scrișii. Unde-i Totea? Stați aici cu noi și ne mai dați o mină de ajutor!

REMUS (*zîmbind*): La cercul sportiv?

BOȚOGAN: Care nu există? Și la el. Dar mai sînt și altele...

REMUS (*zîmbind mereu*): Și în cantonament la Poiana, cine merge? Dumneata?

BOȚOGAN: Cantonament ca în valea noastră, n-ai dumneata în alt loc. Uite-ne, toți sîntem cantonați aici pentru o probă mai ceva ca a dumitale. (*A glumit, dar pe jumătate.*) Te primim cu toată plăcerea.

REMUS: Bine, nea Comane. Am auzit că pe la dumneavoastră e belșug mare: se ouă și oamenii. (*Îi scoate un ou de la subsoard.*)

BOȚOGAN: Ia-l și ți-l mănîncă sănătos! Dacă nu vrei să-l clocești.

PAULINA: De unde aveți puloverul ăsta?

REMUS: De la Stockholm.

(*Între timp a apărut Totea, care fusese strigat. E uns și murdar.*)

TOTEA: Ce-i baiul?

(*Cum nimeni nu-i răspunde, se lipește și el de grupul care îl inconjoară pe Remus.*)

REMUS: Mi l-a dat o studentă suedeză. Se făcuse aproape întuneric, abia se mai vedea. Eu eram indispus, răcisem. Sărise și O'Kelly și

Tanuka. Nici nu știu cum am atacat. Zvic 2,02! Pupături, muzici, etcetera. L-a scos de pe ea și mi l-a dat.

TOTEA : La înălțime ? Dumneavoastră sințeti Remus Mălureanu ?

REMUS : Intocmai. Cu cine am cinstea ?

TOTEA (intimidat) : Îmi pare bine.

BOTOĞAN (informându-se) : Ce e, mondial ?

REMUS (zimbînd indulgent) : Nici chiar așa să n-o luăm.

TOTEA (privind insigna din pieptul lui Remus) : Așa sînt insignele de campion ? (Citește) „Yachting Club“.

REMUS (îi corectează pronunția) : Iotting Club. Mi-a dat-o un englez la Berlin.

BOTOĞAN : Și de ce o porți ?

REMUS : Fiindcă se asortează cu ochiul mei.

VĂTUI : Englezul avea ochi albaștri.

REMUS : Exact. De unde știi ?

VĂTUI : I-am văzut, cînd v-a dat-o.

REMUS (surprins) : Nu vorbi !

VĂTUI (explică cu un zîmbet) : Dacă v-a dat-o, înseamnă că nu se asortau cu ai lui și a aruncat-o. Așa-i ?

REMUS (luînd-o în glumă) : Ia spune, tovarășe Vătui, cum trăiești dumneata singur sus în dricul muntelui ? Ca sfinții și schivnicii ? (A apărut și Romulus. Oamenii îi fac loc.)

VĂTUI : Păi, nu prea sînt singur, tovarășele.

REMUS : Păi, ce-mi spune inginerul ? Mi-am închipuit eu că ai mai scăpat la unguroaică.

VĂTUI : Ba la ungar. (Remus protestează cu înțeles.) Îl am pe alde Miklós, care mai păzește. Și el stă singur. Da' nu-i sfînt.

REMUS : Unde stă singur ?

VĂTUI : La el, pe la Tiszafüherfalva (Remus cascadează ochii.) în Ungaria. (Linistit.) Și-l mai am, și pe unul Feodor, cu barbă roșie, pe Amur, și-l mai am și pe Ciun-bei-sun, lingă Hanoc. N-ajunge ?

ROMULUS (scandalizat) : Cum adică, dumneata n-ai pe nimeni sus ? Cum ți-ai îngăduit să vii încoace, tovarășe Vătui ?

BOTOĞAN : A fost nevoie să v.nă la ședință. E în orele admise.

ROMULUS (iritat) : Fără convocarea mea ?

BOTOĞAN : Avem o organizație de partid, care trebuie să trăiască. (Romulus se stăpînește.)

VĂTUI (linistit) : Două ore stă și Ciun-bei-sun, vi-l garantez. (Lui Remus.) Așa că uneori mă iau în vorbă cu el. Ciun-bei-sun, îi zic eu, care e situația cu apele la baraj ? Crescură ceva de ieri, neică ? — Au crescut, Nicolae, patru degete. — Da, zgaiba aia de buștean văz că-ți tocî grătarul. Aș pune eu mina să ți-l dreg.. Uite așa vorbim.

REMUS (derutat) : Păi ce, ai aparat de emisie-recepție ?

VĂTUI : Aparatul prin care te-am văzut și pe dumneata. Pe urmă el spune — zice : Nicolae, n-o fi ora să prinzim ? — Da, zic eu mai încet, numai că șmecherul ăsta de gestionar de la IF, iar a întins-o la vale și m-a lăsat fără alimente. Dar asta nu i-o transmit. De ce să-l necăjesc ? Nu-l spun nici tovarășului inginer, că-i alt departament.

REMUS : Da' cu Costache nu vorbești ?

VĂTUI : Nu vorbesc. Vorbesc cu oamenii. N-am ajuns încă mîlei să mă sui la om în spinare, nici să mă înțeleg cu măgarii.

BOTOĞAN : Azi-mîine își lasă pielea pe-aici. (Filica îl privește dușmănos pe Botoğan. Acesta, văzînd că Vătui își ia o nua :) Ce, ți-ai luat și schimbătorul de viteze ?

FILICA (se dă pe lingă Vătui și îi spune mai încet) : Să nu-l bați ! Și să vii mai des cu el !...

PAULINA : Apoi de-acum o să vie mai des.

BOTOĞAN : Îl lasă sus pe Ciun-bei-sun și telelîmigraful automatizat și vine, că avem de lucru. (Lui Romulus.) Știi, tovarășe inginer, că am analizat cu tovarășii cîteva probleme. Unele le cunoști și dumneata și am vrea să le discutăm cît mai curînd.

ROMULUS (iritat de această insistență, convins că Botoğan vrea să-și dea importanță) : Ce anume ?

BOTOĞAN : Mai multe. În Galba se face o baie comună și un părculeț în fața Sfatului. Ne-am gîndit că le putem da ajutor, dacă ești de acord.

ROMULUS: Baie? Dar voi n-aveți fiecare baie în apartament? De ce vă trebuie o baie la 20 km?

BOTOĞAN: Nu ne trebuie nouă. Le trebuie lor. (*Romulus tace.*) Pe urmă, am examinat în ședință dacă există fier vechi.

ROMULUS (*atins*): Da. Și?

BOTOĞAN (*calm*): Există eclise și buioane răzlețe pe traseele fostei linii de coastă a deconvilului, care pot fi scoase; există în fundația construcțiilor de la fostul șantier; mai e utilaj mărunț care a rămas părăsit; mai există în gospodărie, pe la oameni — și dumneavoastră aveți acasă. E bun de trimis la Reșița.

ROMULUS (*foarte apăsător, fierbînd*): Tovarășe Botoğan, la mine acasă...

te rog foarte mult să înțelegi că nu dau voie nimănui...

BOTOĞAN (*cald de tot*): De ce să rămînă nefolositor și să nu se facă din el alte turbine? Gîndește-te!

ROMULUS (*exasperat*): Am impresia, tovarășe Botoğan, că am vorbit cu un om care e lipsit de cel mai elementar...

BOTOĞAN (*întrerupîndu-l, ferm*): Nu știu cu cine ai vorbit, tovarășe Mălureanu, dar acum discuți această problemă elementară cu organizația de partid de la Runcu 3 și cu noul ei secretar. (*Îi întinde mina. Romulus stă un moment în cumpănă și i-o întinde și el.*)

CORTINA

A C T U L I I
T A B L O U L 3

Peste vreo zece zile. Același decor. poate puțin mai îngrijit în partea cu scaunele improvizate. Nu e exclus să fi apărut și o plantă sau alt dichis, care să dea colfului respectiv un început de căldură. Nu trebuie exagerat însă: e în interesul gradației.

Prin curte trece acum Paulina. Deodată îi cade la picioare o pălărie sombrero, în pălărie e înfipt un cuțit, iar de cuțit sînt legate niște flori. Ridîcînd ochii, îl vede pe acoperiș pe Remus în costum de plajă, plin de veselie.

Scena 1

REMUS (*rizînd*): Așa-i că sînt un cow-boy desăvîrșit? (*Arătînd florile.*) Nu te sfii, sînt ale dumitale. Stai pe loc nițel, să-ți aduc și restul. (*Se îmbracă sumar la iușeală și coboară pe scara de incendiu.*)

PAULINA: Ce faci acolo?

REMUS: Gimnastică de producție. (*Ajungînd în dreptul ei.*) Și nu m-ai onorat nici măcar cu un țipăt. După ce că m-am suit pe acest pisc (*arată hidrocentrala*), să-ți culeg floricele. Și că mi-am bortelit singura pălărie pe care o am, pentru dumneata. Mi-am zis: așa să i se înfigă și ei simpatia mea în inimă cum s-a înfipt cuțitul ăsta în fundul pălăriei sombrero

PAULINA (*examinînd pălăria*): Nu mai e bună nici de făcut mămăligă.

REMUS: Zi, fetru! meu berlinez e ceaun la dumneata? Ori vorbeai de inima dumitale? Îmi pare rău că n-am avut și un lasso, să te trag sus pe acoperiș și să-ți arăt Mediterana. Sau măcar, lacul de acumulare de la Coada Țapului, care ne alimentează energia. (*Luînd-o pe Paulina de braț.*) Hai să stăm puțin pe bancă, vrei? Să avem o discuție.

PAULINA: Mă întorc. (*Dispare.*)

REMUS: Tinere, cunoaște-ți țara. Nu ți-a apus steaua încă...!

(*Apare Filica, vizibil agitată.*)

Scena 2

FILICA: Nu știu, n-a venit tovarășul Vătui?

REMUS: N-am văzut nici o trimba de praf pe drum, la cinci kilometri.

FILICA: S-ar putea să nu vină?

REMUS: Poate îl trimite pe Ciun-beisun astăzi.

FILICA (*mai înșeninată*): Și de ce stai singur?

(*Înaintează spre el. Apare Paulina.*)

REMUS: Nu sînt singur pe lume.

(*Filica o măsoară pe Paulina, îl privește ironic pe Remus, dispare. Paulina vine și se așază lângă Remus.*)

Scena 3

PAULINA (*foarte realistă*): Despre ce e vorba?

REMUS: Uite care e ordinea de zi: Întîi voiam să aflu cite degete ai la mîna.

PAULINA (*după ce-l privește lung, îi întinde mîna*): Poftim, numără-le.

REMUS (*dînd nițel înapoi*): Nu le știu pe dinafară? Ai degete foarte interesante, cuțu să fie cine minte. Lungi, frumoase, îngrijite.

PAULINA (*liniștită*): Știu. Altceva?

REMUS: De unde știi? Ți le-a mai mîngîiat cineva?

PAULINA: Le îngrijesc singură.

REMUS (*luîndu-i inelarul*): Spune-mi, te rog, ai avut cîndva vreo greutate la degetul ăsta? Ceva de aur sau de dubleu?

PAULINA: Nu, n-am avut.

REMUS: Te costa prea mult aurul?

PAULINA: Da.

REMUS: Și dubleul?

PAULINA: Îmi plac lucrurile adevărate.

REMUS (*arătînd un inel pe degetul lui*): Știi ce piatră e asta?

PAULINA: Da, onix. (*Surprindere la Remus.*) Cunosc pietrele. Am strîns tot felul de roci. De la andezit la bazalt și micășisturi.

REMUS: Zestrea dumitale? Și inima din ce rocă e făcută?

PAULINA: Ce voiai să-mi spui? Sint ocupată.

REMUS: De cine? (*Îi întoarce palma.*) Voiam să-ți ghicesc. Palma dumitale e foarte agitată. Un șir de linii care se taie, duc spre muntele Venerei. Spre acest munte au avut norocul să călătorească destui bărbați — nu întrerupeți oratorul! — cu merite mai mari sau mai mici. E și normal: nu numai muntele, dar tot continentul ăsta, care ești dumneata, e foarte atrăgător, chiar fără pietrele prețioase pe care le colecționezi. Aici, la intersecția asta, se produce însă o întîlnire hotărîtoare: încearcă să urce spre dumneata, cu sentimente vibrante, un bărbat încă nedeslușit, după toate aparențele un cow-boy veritabil. E fatal să vă întîlniți, scrie aici. O dorește și el și dumneata. N-am dreptate? Gîndește-te bine!

PAULINA: N-ai dreptate.

REMUS (*dînd s-o îmbrățișeze*): Cu ce-mi dovedești?

PAULINA (*sculîndu-se liniștit*): Dacă palma mea ar fi foarte agitată, cum spui, s-ar fi agitat de mult pe fi-

gura dumitale. (*Pleacă fără grabă.*) REMUS (*comentînd*): Minus douăzeci de puncte! (*Scoate un coniac și trage o înghițitură. Apare Botoșan.*)

Scena 4

BOTOȘAN: Ce faci, tovarășe sportiv? Odihnești după somn? (*Se așază lângă el. Dialog rapid.*)

REMUS: Acumulez. Bag la cap. Știu cite ouă se pot minca pe stomacul gol? Unu, că la celelalte ești instruit.

BOTOȘAN: Poți și mai multe, cînd îți dă papară. Ești cam plouat la față.

REMUS (*ciudos*): Păi, cică de aia ai cap, să nu te plouă direct în gît.

BOTOȘAN: Și gît să tragi pe el, să nu ți se uște mintea?

REMUS: Da' ce, după anatomia dumitale, mintea e jos în stomac?

BOTOȘAN: Păi, dacă ar fi unde o știu eu, n-ai face glume fără cap (*Bătîndu-l cordial pe umăr.*) Vezi, că-ți place la noi? Ai zece zile,

din care două de muncă voluntară...

REMUS: Trebuie să mă distrez și eu cu ceva, nu?

BOTOȘAN: ...întîr-un loc cum nu sint multe pe pămînt.

REMUS: Știi ce, nea Comane, vorbim între bărbați: nu-mi mai vinde mie iordane de-astea, că eu tot m-am eclipsat în trei zile. Aveți o hidrocentrală frumoasă, curățică, s-o purtați sănătoși! Da' suferă comparație cu ce am văzut eu în Urali sau măcar și în Suedia? Și gaura asta de sac, prin care trece o muscă la două săptămîni, o numești loc pentru oameni? Hai că nu mai sint copil. Pe vîru-meu l-am lăsat să explice, e din familie, îl menajez — de ce să-î stric plăcerea? Da' dumneata ești oîm în toată firea. (*Se scoală să plece: din drum*) 8 mii de kW, zău așa! Păcat că ne răcim gura... (*Iese.*)

BOTOȘAN (*rămine un moment atîns*): 6 mii de kW, da! Bine că ai reținut și atît.

(*Înginerul și Dobrică se întîlnesc în dreptul clădirii. Probabil, Dobrică l-a pîndit.*)

Scena 5

DOBRICĂ (*mereu volubil*): Tovarășe inginer, ce voiam să vă spun: pe fratele Valer l-a numit la C.S.P. încă nu știu ce. I-am dat telegramă. Acum avem și noi un om la București (*E sincer bucuros.*)

ROMULUS: Ce să ne facă?

DOBRICĂ: E bun acolo, lăsați. Să fie! Dar nu de asta. Mi-am procurat niște câpriori de acoperiș de la silvic, i-aș repezi mîne în sat, cînd merge mașina după alimente... Știți că a venit pește? I-am spus soției să v-aleagă unul mai mare, cred că l-a și dus lui doamna. (Atenție, să nu se șarjeze.)

ROMULUS (incrunțindu-se): Nu treburia. (Ridică ochii, îl descoperă pe Boțogan așezat pe bancă. Îi spune furios și de înfățișarea nouă a curții, dar furios și pentru că a fost văzut de el.) Ați deschis și clubul? (Și intră în clădire.)

Scena 6

BOȚOGAN (lui Dobrică): Poftim, tovarășe Aurică, ia loc, ești cel dintîi. Și zi, cum stai cu casa care o faci în Galba?

DOBRICĂ: Ar merge, dar am greutăți cu transporturile...

BOȚOGAN: Da' cei treisprezece frați, nu te ajută? Și cei opt cumnați? Ori e brinza pe bani?

DOBRICĂ (fals): Mi-ajută, cum să nu-mi ajute?

BOȚOGAN: E frumoasă Galba. După ce o să aibă și parcul ăla din fața sfatului... Îți place parcul?

DOBRICĂ: Sigur că-mi place...

BOȚOGAN: Apoi, dacă-ți place, de ce nu vii să dai o lopată acolo, așa de formă?

DOBRICĂ: Miercuri fui în tură și pe urmă după masă, știi și dumneata...

BOȚOGAN: Lasă să facem noi Galba, tu șezi liniștit și-ți adună. Om sîl cit om putea să ai și baia gata pe cînd te muți acolo: din faianță roșie îți convine? Să ne chemi cînd te îmbăiezi, poate îți ajutam la săpunit. (Apare și Totea.) Iacă, Totea ar fi bun la frecție. Ha, mă? Vîno, că nu-s secrete. (Totea se așază. Lui Totea) Am auzit că ai găsit o hîrtie veche, o zapiscă.

Scena 7

TOTEA: Ce zapiscă?

BOȚOGAN: O zapiscă în care stă scris că moșu-tău ar fi fost neam cu al lui Dobrică; îi drept?

TOTEA: Nu știu nimic de asta.

BOȚOGAN: Ba zice c-ar fi fost neam, veri de-al doilea ori șogori. Așa că ai datorința să-i 'nalți satul lui și să-ți lași banii la cooperativă, la nevastă-sa, să-și poată și el găta casa mai iute. (Totea nu pricepe încă bine, dar începe să se amuze.) Noi sîntem neamurile lui cele bune, că de la frați nu ia nici gaura covrigului ori șeaua cocoșului. Așa-l Aurică? Da' cu inginerul ce rudă ești, că văd că faci iaz de pește de la tine la el?

DOBRICĂ: Îl anunțai, să știe omul.

BOȚOGAN: De ce îi îndeși, mă, peștele, cu oase mari? N-al băgat de seamă că se înecă bietul? Omu i delicat, te-ar refuza și nu vrea; m i bine înghite osul decît să-l scuipe — așa e el.

DOBRICĂ: Îți pare rău că nu-ți aduc ție.

BOȚOGAN: Sigur că-mi pare. Că nu-s nici rinzele noastre mai dubite. Și dacă se îvește pe lume ceva, păstrugă sau balenă, avem toți drept la ea! Că nu-mpărțești pomana lui moșu-tău din Galba, ci bunul poporului. Nevastă-ta atita-i acolo: o conductă de aducțiune, înțelegi? Nu-i nici Morgănoaia, nici Rotșildoaia, nici ruleta de la Monte Carlo, șoldită să iasă tot un număr (Totea ride.) Așa-i mă, ce te rîzi? Iară pe Silviu, dacă-l tot lîmbii la beătură, dă-i să bea zamă de struguri, nu zamă de clopot și opăritoare de mațe. Și-i pune înainte o măsurărită curată, că-i muncitor și stăpin, i se cuvine! (Confidențial, aproape la urechea lui Dobrică.) Îi proprietarul fabricii ăsteia (arată hidrocentrala), n-ai știut? (Continuînd, lui Dobrică.) Și tu cu nevastă-ta, mă, sînteți proprietari: da' aici, nu acolo. (Se întoarce la Totea.) Iar tu patroane, să nu-ți mai așezi lăbile unse pe fețele de masă, că-s ale noastre și fără ștampilă. Și să-ți pul flecurile la pantofi, să calci mai tare. Multe afirmă în lumea asta de cum calci. (Lui Dobrică) Vorbește cu Tița s-aducă placheuri la cooperativă, să-n-tărim călcătura oamenilor noștri! (Apar Paulina și Măriuca.) Haide, Paulina, să ne sfătuiam Nițulescu unde-i?

Scena 8

PAULINA : A plecat la sectorul 2, la curs.

BOȚOGAN : Niciodată nu poți aduna cinci oameni aici. Pe Gomboș nu l-am chemat eu. (*Măriucă!*) Dar tu, de ce ai venit, Măriucă?

MĂRIUCA : Așa. Văd că-i ședință deschisă.

BOȚOGAN : Deschisă, zău, îi prima ședință în aer liber a colectivului de la Rumcu. Avem de rezolvat o problemă importantă pentru viața noastră. Și pentru viața uzinei. E vorba despre...

DOBRICĂ : Transportul cu microbusul. TOTEA : Examenul de maiștri.

BOȚOGAN : Ba despre vaci. (*Stupoare. Măriucă, care a dat să plece*) Poți rămine, că-s și alte probleme, de vîrsta ta.

DOBRICĂ : Ce legătură au vacile cu producția de energie?

BOȚOGAN : Toate au legătură. Baba, dacă n-ar îndopa ratele, ar veni mai devreme la liturghie. M-ai priceput, tovarășe Dobrică?

PAULINA : Interdependență, așa se cheamă.

BOȚOGAN : Hai să numărăm. Paulina are o vacă, Nițulescu alta, Gomboș alta, Dobrică are, eu am și Totea e cu o vițea. Fiecare stă cu vâcuța lui și o paște, așa-i? Acuma, dacă le-am da împreună, credeți că s-ar supăra vacile? Poate pe a lui Totea, că e domnișoară. Dar stăpîni?

TOTEA (*nemulțumit*) : De-asta ne-am lăsat frustucul, să facem societate la vaci? Dă-le-n focul lor! Alte probleme n-avem? Cresc ele și așa...

BOȚOGAN (*sever*) : Îi vorba de creșterea noastră, mă! A ta.

TOTEA : Și cine să le pască?

BOȚOGAN : Vezi, asta-i. Voi ce propunere aveți?

DOBRICĂ : Înseamnă că ne mai costă din buzunar văcarul. Și cine îți vine în colonie pentru șase vaci?

PAULINA : Mai avem aici membri de familie care nu sînt în cîmpul muncii. Sau Gomboș îi pensionar. I-ar prinde rău cîteva sute?

BOȚOGAN : Nu, Paulino, aici greșești. (*Romulus, care trecea, s-au oprit și el un minut mai încolo, să asculte despre ce e vorba.*) Gomboș și-a lucrat lucrul și a fost cineva. Acuma, chiar dacă primește pensie, el tot suferă în vîntrele lui că nu mai

lucră. Îi mare bătaie de Dumnezeu să știi că nu mai folosești la nimic — odată.

PAULINA : Chiar de-aia zic.

BOȚOGAN : Da' dacă-l pui la vacile altora, din ce a fost, îl faci văcar. Pe mine mă poți pune să păzească vacile, că rămîn tot maistru, nu-mi iei nimic. Dar lui îi iei simțul lui despre el, că a fost cineva. Și îi iei și pe al bătrinei, pentru două sute. Bătrîna se uită și acum la el ca la un bărbat. Lui trebuie să-i găsim iute o treabă de bărbat, să nu-și piardă încrederea. Așa-i, tovarășe inginer? Și trebuie găsită o treabă științifică, să ru la calea popilor. Avem de studiat ce e în sufletul oamenilor.

ROMULUS (*destul de intrigat de această față a lui Boțogan*) : Am să mă gîndesc. (*Pleacă.*)

BOȚOGAN : Din toată colonia, pe doi nu-i putem pune să păzească vacile: pe Gomboș, ca să nu-l nîmuricim, și pe Totea, fiindcă a păzit de mic vacile la stăpîn și trebuie să cunoască ridicarea lui prin clasa muncitoare. (*Teama lui Totea, rezerva lui se topește.*) În schimb, le putem păzi noi cellalți, pe rînd. Asta-i propunerea mea.

DOBRICĂ : Întovărire zootehnică în industrie? Cine a mai pomenit?

PAULINA : Întovărire. Reducere de timpuri morți. Ajutor reciproc. Cum vrei să-i zici. Să fii mai aproape de noi, asta e.

BOȚOGAN : Dacă vrei, putem uni laptele și trimite o dată la cășerie în Galba.

DOBRICĂ : Eu am copii la orăș.

BOȚOGAN : Să-ți trăiască. Știi că ai copii și frați. Da' cînd duci putinelul cu lapte în spate și, mergînd, se smîntinește deasupra și tu bagi dedesubt apă cu bășica de bou, nu-l duci la copiii și frații tăi, ci la cooperativa cu care ai contractat. De ce, tovarășe Dobrică? Oare acei muncitori, care îți beau laptele la orăș, n-or fi tot frații tăi și dacă nu-i cheamă Dobrică? Paispe ei? Eu zic să-i mărești la paispe milioane, vrei? Și să le dai numai smîntina de deasupra. La nivel mondial.

DOBRICĂ : Prea mă iei, știu!

BOȚOGAN (*cu un ton mai apropiat*) : Te iau tovarășe. De ce s-alergi atîta și să schimbi atîtea haine. Ju-

mate de zi țăran, jumate muncitor, și jumătatea a treia comerciant? Și cu slănina-n pod și cu varza unsă. Tovarăși, studiați propunerea.

Scena 9

FILICA (*apărind din nou*): N-a venit tovarășul Vătui?

BOTOĞAN: N-a venit. (*Vede cu surprindere fața agitată a Filicăi.*) Încă ceva. (*Filica se apropie și ea de grup.*) Se simte nevoia să se ocupe cineva de igiena oamenilor. Avem o secție de cruce roșie care nu-și trăiește traiul; în schimb, își măninca mâlăciul, birocratic. Ne trebuie o tovarășă cu mai multă școală, care să meargă pe la oameni să-i învețe cum să fiarbă, cum să doarmă...

TOTEA: ...cum să se dragălească...

BOTOĞAN: Și aceea ar fi bine, ca nu toți știu. Care să le fie doctor până vine doctorul, carte de bucate...

TOTEA (*amuzat*): ...poticărașită...

BOTOĞAN: ...și moașă dacă trebuie! (*Filica s-a apropiat, e foarte atentă.*) M-am gândit c-ar fi potrivită tovarășa... (*Un fel de speranță la Filica.*) Măriuca Sas. (*Vede pe fața Filicăi o decepție.*)

DOBRICA: Se aprobă. (*Aprobă și ceilalți.*)

BOTOĞAN: Bineînțeles, tovarășa se va uita și dacă la cooperativă nu-i clisa rinedă, ori vinul apos.

MĂRIUCA (*care e o fetiță timidă*): Eu nu beau...

BOTOĞAN: Apoi de-aia te și punem; că Silviu nu mai cunoaște comina de benzină. (*Ridicându-se.*) Asta-i, tovarăși. (*Camenu se risipesc glumind. Botoğan vine la Filica.*) Tovarășe Filica, am încercat în toate chipurile, am fost și la comitetul raional: nu putem aduce școala aici, nu-s copii destui.

(*Filica pleacă fără nici un cuvânt. Botoğan, surprins de această reacțiune bruscă, privește după ea. Când oamenii s-au risipit, iese inginerul din clădire. Tot atunci, ajunge și Vătui cu măgarul pe care-l priponește.*)

Scena 10

VĂTUI: Bună ziua, tovarășe inginer. Să vă dau situația barajului.

ROMULUS (*preocupat*): Du-o la birou. (*Vătui pleacă. Romulus îl oprește.*) Ia spune, Vătui, cum o mai duci pe acolo?

VĂTUI: Cu barajul? N-aveți nici o frică, tovarășe inginer.

ROMULUS (*clipind*): Nu, nu dumneata personal... Cu prietenii ăia ai dumitale, barajistii? (*Cam jenat.*) Voiam să știu... ți-ajung?

VĂTUI: Apăi, n-am numai barajisti prieteni. Am și alte feluri. Sint binisor și cu niște prinți.

ROMULUS: Prinți? Asta ce poveste mai e?

VĂTUI: Nu-i poveste. Uite, cu prințul Sufanuvong mă aflu bine. Nici cu Sianuk n-o duc pină acum rău. Sufanuvong mă mai întreabă de sănătate și de altele. Îmi spune planuri. Avem și un schimb de experiență.

ROMULUS (*serios*): Cum asta?

VĂTUI: Alaltăieri, cind măturam în fața barăcil, numai l-aud cum zice: — Nicolae, strînseși apă multă; acum, de-i dai drumul la vale, poți iriga de-a-ndragul, crește bobulețul 'nalt. Și eu am strîns, zice, la un fel de baraj, colo în munți la mine, un alt soi de apă: vie. Acu-i cam tulbure, da' ia să vezi cind s-o limpezi, că-i numai bunicică de irigat tot sudul, pină la Mekong. Bine, zic, să dea Budha. Dar de ce mă întrebarăți așa deodată? (*Romulus nu răspunde. Vătui pleacă în clădire.*)

Scena 11

ROMULUS (*în apropierea măgarului*): O simt plecînd, deși nu mi-a spus nimic. Inevitabil. A venit și el care o atrage, o epatează cu performanțele lui, cu aerul lui cuceritor. Ce pot face dacă sint plicticos, fără haz? E o chestiune de structură și structura nu se poate modifica. (*Cu o undă de umor, lui Costache.*) ...Cum nu pot face din tine cal. Nu toți oamenii cuceresc, unii se mulțumesc să repare. E micul lor eroism! Și uite că acum nici la reparat nu mă mai pricep. S-o țin cu sila, da' am dreptul? O iubesc, las-o să-și joace și ea cartea! (*Infrigurat.*) Crezi că e bine așa? Hm! N-o să-i spună din nou: indiferență, rigiditate, și o să aibă încă un motiv să-și scuze plecarea? Ai, mă? (*Îl mîngie.*) Ce simple sint toate la tine. Crezi c-o să înțeleagă într-adevăr prețul plecării ei? Și tot eu mă întorc și spun: dar e bine să-l înțeleagă? Că nu vreau să-i taie asta din aripi, ac'o unde se duce! (*Neobișnuit de*

pasionat) Și de ce să plece la urma urmei, fiindcă, pentru moment, îi e greu? Doar greutățile verifică o căsnicie. Nu, Costache? (*Răcnind la măgar*) Înseamnă că toată căsnicia a fost șubredă și că am greșit, luind-o. (*Se domolește*.) E posibil să-l iubească pe el mai mult, pentru că e flușturatec? Cunoști ceva și nu-mi spui? Și n-am măcar cu cine să mă sfătuiesc, aici primpbrejur. Nu știu cum se descurcă stăpînul tău, dar mie a început să mi se pară pustiu. Femeia asta mă face să mă simt singur și neputincios, cum n-am fost niciodată. Să nu fiu oare bun de nimic? Să fiu lipsit de orice merit în fața oamenilor? Am ajuns să mă reazăm pe tine? Pleacă de aici, sîntem ridicoli.

(*Se aud pași. Ca să nu fie surprins de Boțogan și Totea, inginerul se dă după zid, și, nereflectat, suie scara d'incendiu pe acoperiș.*)

Scena 12

BOȚOGAN (*certăreț*): De ala-s haine, să le poarte omul, și mobile, să simtă că are casă. La tine-n casă, dacă întorci o miță de coadă, n-are de ce se apuca.

TOTEA: Și dacă!

BOȚOGAN (*supărat*): Apoi, nu „și dacă”! Nu te-a scos clasa muncitoare să umbli mozolit și să stai în păreții gol ca buha. Ai drept la mobila cea mai bună în viața asta. Și la pictura cea mai bună. Banii ai. De Tonitza să-ți cumperi, m-ai auzit? C-aceia-i bun.

TOTEA: Poate omul trăi și fără Tomiță.

BOȚOGAN: Poate, da. Poate dormi și pe laviță, se poate culca și încălțat în pat, dacă are somn, poate face focul cu coceni și minca croampe cu ștevie, că-i bună la mai, și poate ține umblătoare în curte și duhăni foi de călindar păpistășesc. Așa-i, mă! Dar acela nu-i omul nostru. Omul nostru trebuie să lucre la nivel mondial și să trăiască mai fain ca toți. A-dineaori te auzii zicînd (*imitîndu-l, moale*) că-i bun și podul ăsta pentru Runcu 3. (*Aspru*.) Îi bun pentru gușteri! Dar pentru noi o să trebuiască să facem un pod de piatră și, mai tirziu, unul de marmoră,

cu statui pe el, să lucească. Acela-i de noi!

TOTEA (*contrariat*): Lui Dobrică i-ai spus să nu-și facă casă.

BOȚOGAN: Tu ai înțeles asta. Că măgarul de colo a-nțeles mai bine. I-am spus să nu bragă totul la burta lui, să nu-și facă ladă de zestre din munca ta.

TOTEA (*ciudos acum pe Dobrică*): Apoi... tună-se dracu și-n...

BOȚOGAN (*întrerupîndu-l*): Și încă una. Dacă-i musai să sudui, suduie altceva, nu pe ortacii tăi. Suduie-l pe Costache, că și-așa nu-i pasă.

TOTEA: Îți cam rizi de mine, Co-mane.

BOTOGAN: Cu ce?

TOTEA: Cu multe. Ia, și cu „nivelul mondial”.

BOȚOGAN (*foarte serios*): Mă, Silvie, nu-l nici un ris. Hidrocentrala asta, Runcu 3, merge aproape cu toți parametritri la nivel mondial. Mai mult decît scoatem noi din ea, nu poate scoate nici dracu', înțelegi? (*Romulus, de sus, e foarte atent*.) U-zura ei e minimă, iar productivitatea il maximă. Ce să fac, dacă-i riul mic, mama lui, că dacă aș putea, l-aș umfla și pe el.

TOTEA: Ai zis să nu injuri.

BOȚOGAN (*amărit*): Asta-i toată boala mea, că-l riul pișnic (*scriș-nînd*) de la dumnezeu, că celelalte toate se pot ridica la nivel mondial. Inginerul nostru Mălureanu, în meseria care o are, il foarte bun, e la nivel mondial, așa să ști! Nu te uita că stă în vîgăuna asta, dar nu-s mulți ca el. Și-apoi și tu, într-un alt fel, politic, ești la nivel mondial. (*Totea nu înțelege*.) Ce i-ai spus tu la grof, în '45, cînd te-ai dus la el, acolo în Sătmăr, să-i iei moșiile?

TOTEA: Ce să-i zic? Atita i-am zis: măăă!...

BOȚOGAN: Destul il. Vrut-ai haina de pe el? (*Totea neagă*.) Nevasta?

TOTEA: Ba eu.

BOȚOGAN: I-ai spus, fiindcă a fost ungur?

TOTEA: Ba!

BOȚOGAN: Vezi? Îți spun eu ce i-ai spus: măăă, pînă cînd oi fi eu jos și tu sus?

TOTEA: Ca și cînd am fi născuți prin altă parte.

BOȚOGAN: Așa-i. Tu ai sous în viața ta de un milion de ori „mă” și de un miliard de ori; dar cînd ai zis atunci acel „măăă”! l-ai zis la nivel

mondial, că l-ai zis și pentru alte milioane de oameni. *(Îl apucă de umeri pe Totea, ca pe un fiu.)* Silvie, tu să ai încredere în mine. Ori n-ai?

TOTEA: Ba, aş avea... *(Hotărîndu-se să-şi lichezeze reticenţa.)* Îi drept că te-ai pedepsit amu trei ani?

BOŢOGAN *(scărpinându-se în cap)*: Asta te doare pe tine? Am spart un geam, atîta a fost tot. Mi-au dat o amendă, c-am meritat-o.

TOTEA: De ce l-ai spart? Erai bat?

BOŢOGAN: Ba treaz. La un ghişeu, la o poştă. Era găurica aceea prea jos. Apoi, mi-a venit nu ştiu cum, aşa... Zic: puneţi-o mai sus, c-a sosit vremea să poată sta omul de vorbă cu spinarea dreaptă, nu gîb. Şi-i trăsese un pumn. Au şi schimbat-o... Cînd a fost la amendă, gîndii: — „S-a dus, se sparse, da-mi plăcu cum mă arse“... *(Îl vede pe Vădui prin curte.)* — Mă, Nicolae, te-ai întîlnit cu soţia lui tovarăşul inginer?

VĂTUI: M-am întîlnit.

BOŢOGAN: Şi nu ţi-a spus nimic? Că te căuta.

VĂTUI: Nimic. *(Se duc toţi înspre fund.)*

BOŢOGAN: Îi cam şoadă treaba!... *(Ies.)*

(Filica apare, îl vede cu surprindere pe Romulus coborînd de pe casă, se fereşte de el şi, cînd rămîne singură, vine la Costache.)

Scena 13

FILICA *(în mîndă cu o hîrtie; cu o mare exaltare)*: Nici un gest, nici un gest din partea lui, nimic. Se consideră aşa de sigur pe el, pe mine? Nu simte că sînt în stare să-mi iau lumea în cap, să termin odată cu viaţa de aici pentru totdeauna? Să progrez sau să mor!? Ştii ce înseamnă să stingi lampa în fiecare seară cu sentimentul că n-ai realizat nimic, şi că toate cunoştinţele tale de pedagogie, economie agricolă şi agrobiologie, stau ca nişte borcane de compot care prind floare? Şi doar am o meserie altă de nobilă, Costache, să educ. Dar pe cine? El m-a temperat în tot

şi-n toate. De cite ori spun unui străin 10 mii de kW, el spune 6 mii. N-are simţul grandiosului, al lumii mari, ca celălalt. Să fi avut un milion de kW. aici, puteam sta, era un spectacol măreţ din care făceam parte! Cum poate fi aşa de ticăit cineva? Celălalt, mai puţin muncitor, s-a realizat, s-a distrat. Şi el stă ca un bleg. Şi mă ţine priponită şi pe mine. *(Dîndu-şi seama că măgarul e priponit.)* Nu te supăra, dar noi oamenii avem alte ambiţii!... Nu mi le-a luat în serios! Trec anonimă prin viaţă. O singură dată am fost pomenită şi eu în „Gazeta Învăţămîntului“, poftim, citeşte. Şi am vrut să revoluţionez şi eu şcoala! Ştii ce e cumplit, Costache? *(Disperată.)* E omul cel mai bun din lume! Nici nu pot îndrăzni să-l compromit, plecînd de aici, să-i fac vreun rău. Ar fi distrus, n-ar mai putea munci la cei 6 mii de kW ai lui. Dar atunci încotro s-o apuc? Îmi trebuie o şcoală, o sală de concert, un mediu! Bărbatul ăsta, cu calmul şi cumpătul lui, mă face singură şi neputincioasă cum n-am fost niciodată. *(Reproduce exact fără să ştie întrebările lui Romulus.)* Să nu fiu oare bună de nimic? Să fiu lipsită oare de orice merit în faţa oamenilor? Ah, îmi vine să mor! *(Măgarul s-a apucat să roadă ziarul. Se aud paşi.)* Am uitat să-ţi aduc şi zahărul. Ți-l trimit. *(Îi zimbeşte amar şi se eschivează, în timp ce Boţogan se apropie, culege ziarul, mută măgarul şi pleacă.)*

(Acum traversează curtea Măriuca Sas, şi imediat apare şi Remus cu o mîndă bandajată.)

Scena 14

REMUS: Au! *(Măriuca se opreşte.)* Au! *(Măriuca vine la el.)* Caut un înger sau o infirmieră. Nu cunoşti pe cineva care ar putea să-mi dea un ajutor pe acest pămînt?

MĂRIUCA: Ia loc, te rog. *(Îi desface bandajul.)* Dar nu e nici o rană.

REMUS: Probabil s-a tras undeva mai în adînc şi mă pîrjoleşte. *(Întîi, Măriuca e gata să creadă. Apoi, văzînd că e glumă, se retrage.)* Mă rog, nu e numeni cu primul ajutor aici?

MARIUCA (*sfioasă*): Eu sint cu primul ajutor. Dar nu știu ce vrei.
REMUS: Ce vreau?

„Aș vrea să nu mai stai
pe gânduri totdeauna,
să rîzi mai bine și să-mi dai
(mai timid ca de obicei)
o gură, numai una“.

MARIUCA (*speriată*): Ce?

REMUS: Nu mie, lui Eminescu.

MARIUCA: De ce vorbești așa cu mine?

REMUS: Mai frumos decît în versuri, cum vrei?

MARIUCA: Îmi spui niște cuvinte care nu cadrează. Nici nu mă cunoști.

REMUS: Păi asta încerc. De ce mă oprești să spun o dată adevărul? O dată nu-l mult. Umblu de ani de zile după o fată adevărată, ca un nomad. Mîine sau poimîine sint obligat să mă călătoresc din nou. (Nu mai glumește decît pe jumătate.) Dar mă jur pe focul olîmpic că dacă aș putea să ating aceste buze aș arunca de pe acoperiș, în bazinul de liniștire, cartea mea de căpătii, care e „Mersul trenurilor“ și aș rămîne aici.

MARIUCA: (cu compasiune): Îmi pare rău pentru dumneata.

REMUS (cu un patetism comic): Nu vrei să mă crezi?

MARIUCA: Știu că unii bărbați profită de încrederea fetelor și pe urmă le fac rău. Vorbesc cam ca dumneata și cite una, dacă e năroadă, ascultă. Și poate s-o pățească.

REMUS: Cum?

MARIUCA: Rămîne gravidă și trebuie să meargă să-și facă racla. Ceea ce e urît. (Remus e stupefiat.) Eu nu înțeleg cum poți crede un om care știe că nu te iubește — fiindcă asta se vede, nu-i așa? Eu mă aștept la o singură iubire, pe toată viața. Și nu prea ești dumneata așa ceva. (Pleacă.)

REMUS (cu regret): Minus patruzeci de puncte. (Ia amărît din punguța de zahăr, adusă pentru măgar.) Servește, Costache!

CORTINA

T A B L O U L 4

(În curtea centralei stau de vorbă, într-un colț, Filica și Remus. Cine i-ar vedea, ar zice că se înțeleg de minune.)

Scena I

FILICA (într-o tensiune mocnită): Așadar, te-ai hotărît pentru mîine dimineată?

REMUS: Îți pare rău?

FILICA: Nu plecarea mă îndispune, ci aerul că ieși dintr-un fund de lume întunecos, pe care-l lași pentru totdeauna în urmă. Plecărilor sint plăcute, părăsirile sint groaznice. Bineînțeles, pentru părăsiri.

REMUS: Ai fi vrut să mai stau?

FILICA (enermată): Nu înțelegi că e totuna dacă în loc să pleci mîine, pleci poimîine, cu același sentiment că scapi? E așa de greu de priceput? Una e să pleci la un examen sau un concurs, ca să învingi, și alta e să pleci zicînd „În fine“!

REMUS: În fine: am priceput.

FILICA: Nu ride! Excursionistule! Tu nu cunoști picătura de moarte pe care ți-o lasă aici cei ce merg să-și continue într-altă parte viața. Cînd s-a demontat șantierul și au început să plece ultimele butoale cu motorină, scurgîndu-și rămășițele în praf, și praful se așeza să le acopere, și pe urmă, cînd au zornăit ultimele căruțe cu fier canelat supranormativ și ultimele șipci galbui de cofraje (exasperată că nu poate comunica) ...Ah, sint sentimente pe care un bărbat nu le poate înțelege! Mai ales cînd e și victorios. Spune, lumea asta interioară de ce nu vă străduiți nici unul s-o cunoașteți mai de aproape, s-o valorificați?

REMUS (dezolare comică, totuși dezolată): Eu m-am cam strădui, dar crezi că se lasă?

FILICA (fără să-l ia în seamă): Are atîtea modulații, care toate intervin în fiecare vorbă și gest al nostru.

REMUS: Nu asta mă incomodează.

FILICA (privindu-l ca pe un fenomen): N-ai avut niciodată sentimentul părăsirii? Nu, să nu faci vreun joc de cuvinte sau vreo glumă acum!

(Se apropie Romulus și Boșogan.)

REMUS (serios, dar într-o formă derutant de zimbitoare): Îl experimentez mîine dimineată. (Cînd Ro-

mulus e lângă ei.) Mai ales că nici soțul tău nu și-a exprimat entuziasmul să mai rămîn.

FILICA (*incordată*): Mă mir. Tocmai acum, cînd se pare că l-ai învățat să se suie pe acoperiș?

(*Toți trei bărbații se privesc mirați. Fiica pleacă. Incordarea persistă.*)

Scena 2

REMUS: (*ca să invioreze atmosfera*): Știi care e deosebirea între un crocodil? Nea Comane! Vere! Mi-a spus-o un american la Roma. Nu știi: e mai lung decît verde, fiindcă verde e pe spate, iar lung în tot timpul anului. (*Tăcere penibilă.*)

BOȚOGAN: Să vă spun și eu o cimitură? Știi cît fac doi cu unu? (*Are o figură hlîră, de om care urzește ceva.*)

REMUS: Stai să mă gîndesc. Asta e aia cu...? Nu! Eu o știam altfel. Doi... cu unu... stai că era nostimă, în tot cazul.

BOȚOGAN: Tovarășe inginer!

ROMULUS (*circumspect*): Depinde. După teoria grupelor a lui Galloi și Abel poate da soluții variabile, în funcție de...

BOȚOGAN: N-o știți. Să v-o spun eu. (*Serios.*) Doi și cu unu fac trei. (*Pleacă spre clădire. Înainte de a intra*) Cel puțin după capul nostru.

(*Romulus și Remus merg în tăcere și s-așază pe banca din fund.*)

Scena 3

REMUS: N-ai treabă astăzi?

ROMULUS: Merge „rișnița” și fără mine.

REMUS: M-am simțit destul de bine aici.

ROMULUS: Mă bucur.

REMUS: M-am simțit ca în familie. Cred că îți mai aduci aminte cum era în familie la noi, că tot ai stat vreo cîțiva anișori. Și nu răi.

ROMULUS: Am stat, am muncit, am meditat toată familia...

REMUS: Norocul nostru

ROMULUS: M-am calificat și acum furnizez familiei energie electrică la preț redus. Și altor rude satisfacția de a nu fi ingineri.

REMUS: Bravo. Cred că nu-mi faci nici o vină din faptul că țiești-gător la concursuri.

ROMULUS: Nici o vină, dar nu-m. mai spune „bravo”, fiindcă eu nu

concurez în fața ta. Mi-ai mai spus de cîteva ori.

REMUS: Încurajările te descurajează?

(*Boțogan ascultă conversația de la fereștriuca de sus.*)

ROMULUS: Nu, dar eu nu țin decît la recordul de a funcționa zilnic fără variații. (*Cu sarcasm foarte fin, atît de fin încît nici nu pare sarcasm.*) ...ca o piesă mecanică Transformatorul acesta nu poate fi stimulat cu un bravo. Cel mult, Costache poate. Și alții ca el.

REMUS (*atîns*): Cam așa vorbesc și fetele bătrîne despre feciorie, cum vorbești tu despre îndeletnicirile tale.

ROMULUS: Ce să fac dacă nu nuntesc în fiecare zi, ca tine. (*E comprimat, la culme.*)

REMUS: În tinerețe mai aveai un pic de umor.

ROMULUS: Probabil că a rămas în vreo teză de matematică, pe care mi-ai luat-o tu din greșeală. Reține-l, că n-am nevoie de el aici.

REMUS: Chiar așa să te fi sălbăticit? Acum pricep de ce nu mi-ai povestit convorbirea cu ursul: era intimă. Între urși.

ROMULUS: Singurul contact cu umanitatea, pentru mine (*subliniat*) și nevastă-mea, ești din fericire tu. Poate e cazul să-ți mulțumesc pentru această rodnică influență. (*Se ridică.*)

REMUS (*ridicîndu-se și el*): Ea însăși a recunoscut că-i întrețin imaginea unei lumi mai aerisite decît Runcu 3 al tău, așa că primesc mulțumirea.

(*Romulus are o mișcare ca și cînd ar vrea să-l palmuiască, dar se reține și pleacă. Remus rămîne zîmbind. Peste o clipă apare lângă el Boțogan.*)

Scena 4

REMUS: Ce, ai venit să mă întrebi și tabla înmulțirii?

BOȚOGAN: Ba tot la adunare am rămas încă. Nu-mi ies niște socoteli.

REMUS: Du-te la inginer să te mediteze.

BOȚOGAN: Mai am timp. Ai cărțile aici? Nu facem un șptic?

REMUS (*surprins*): Facem (*Scoate cărțile, fierbind încă de ciudă din cauza discuției.*) Domnule, asta e prea mult: l-am ținut, l-am imbrăcat, l-am hrănit.

BOȚOGAN: Pe cine?

REMUS: Pe vâru-meu. Și acum ia închipuie că e regele ostrogoților...

BOTOĞAN: Taie!

REMUS (tăind cărțile): Și ia niște atitudini de ai zice că nu conduce un flecușteț de hidrocentrală de mina a zecea, ci Bratskul sau Valea Tennessee. Am fumat hidrocentrale de-astea cu duzinele, dar erau alți oameni. Și alt utilaj, ce să mai vorbim!

BOTOĞAN: Și mai ce? Spune, că mă interesează.

ROMULUS: Domnule, numai în Suedia. Păi ce utilaj am văzut acolo! (Aruncă o carte.)

BOTOĞAN: Există și la noi. (Aruncă și el. Se va arunca cite o carte la fiecare replică, din ce în ce mai tare.)

REMUS: Da. Dar ei fabrică singuri turbine.

BOTOĞAN: Am început să fabricăm și noi!

REMUS: Transformatori.

BOTOĞAN: Fabricăm transformatori!

REMUS: De cind?

BOTOĞAN: De curind!

REMUS: Ei n-au linii de 110, au mai mari.

BOTOĞAN: Le mărim și noi!

REMUS (aruncind cu năduf cartea): Ei au centrale subterane.

BOTOĞAN (tăind cu cartea lui): Construim și noi acum!

REMUS (nemaștiind ce să arunce): Eu am asul!

BOTOĞAN (imperturbabil): La sărituri? Nu cred. (Aruncă o carte și ia potul.) Eu am atu-ul: culoarea de roșu! Ajunge pentru astăzi. (Își aprinde o țigară.) Ce vream să te-n-treb: ai primit banii?

REMUS: Care bani?

BOTOĞAN: Cecul pe care ți l-am trimis. Nu l-ai primit? Mă mir! Știu că poșta suedeză funcționează foarte bine.

REMUS (intrigat): Ce bani, nea Co-mane?

BOTOĞAN: Ei, nu mai întreba atît. Cine te-a trimis acolo? Nu te-am trimis eu? (Remus cascadează ochii.) Și cu Vătu? Și cu Totea? Și cu inginerul Mălureanu? Ia spune!

REMUS: Ce glumă e asta?

BOTOĞAN: Nici o glumă. Încă Vătu, din cînd în cînd, striga, de la el, de la Coadă Tapului: „Hai Mălureanu! Mai sus Mălureanu!” Am vrut să-l trimitem pe Totea, dar Totea era ocupat să ungă rotorul Pelton, așa că te-am trimis pe tine. N-ai auzit

cum strigam? Ori ești fudul de urechi?

REMUS: Mi-oți fi dat și de mîncare?..

BOTOĞAN: Aia ți-ai agonisit-o singur, dar în Suedia noi te-am trimis, să sari înalt.

REMUS: 2,02.

BOTOĞAN: N-ai sărit 2,02, ai sărit 1,99. (Remus se schimbă la față.) Și chiar dacă ai fi sărit 2,02, fiule: e puțin. Nouă nu ne trebuie jumătăți de rezultate, că noi aicea, cu Mălureanu ăsta al dollea, nu dăm jumătăți de rezultate. Te-am trimis să sari mai zdravăn, la nivel mondial. N-ai făcut ispravă. Acuma ne mai și trișezi cu trei centimetri. „Las că urși din Runcu nu mai știu ei de atletism” — așa-i? Și apoi cu cantonamentul cum e?

REMUS (zăpăcit): Cum e?

BOTOĞAN: Nu spuneai că trebuie să pleci în cantonament, că n-ai timp de noi? De ce nu spui mai bine că ți s-a desființat unitatea și că pentru transfer ți se cere să-ți termini școala și să-ți faci practica? Și că ai venit să vezi dacă nu-ı vreun rostuleț pe aici. Și acum vrei să pleci ca un matador, să nu te des-copere cineva. Așa-i, fiule? Astea-s cărțile care le ai în mînă? (Stringe.) Apoi dă-le încoace, și apucă-te de celelalte, că vine vremea să nu mai poți nici perfora biletele de tramvai dacă nu ești doctor în filozofie, mă auzi? (Se ridică.) Ii un pic de glumă în ce-ți spun, da' nu mult! (Îl bate pe umăr, mai afectuos.) Hai, și te-om ajuta, tovarășe campion. Da' și tu să-l ajuți pe Totea să sară mai mult ca tine. (Clipind din ochi, ca un fals șmecher.) E bine? (Pune degetul la buze.) Și vorba! (Pleacă la treaba lui.)

(Remus rămîne desființat pe bancă. Cu o agitație supremă în privire, vine Filica. Trece pe lângă măgar — care nu se vede în scenă, dar se presupune alături — și îi spune două vorbe în fugă.)

Scena 5

FILICA (lui Costache): M-am hotărît! Fie ce-o fi! Merg cu el. (Vine în dreptul lui Remus, care încearcă, penibil, să-ı zimbească.) Ascultă Remi, îi vorbesc de la om la om. Știu că ai o multime de relații, că

esti cunoscut peste tot și apreciat. (Cu o mică amărăciune.) Cine e mai cunoscut decât sportivul? Ajută-mă să ies din acest impas, să-n-cerc să-mi fac o altă viață. Mă ajută?

REMUS (o privește cu un zîmbet prostit pe față): Eu? Să te ajut?

FILICA: N-am să te incomodez, îți promit. Nu vreau nici să merg odată cu tine, nici să stau cu tine.

REMUS (cu gîndul dus): Nici să stai, nici să mergi?! Atunci cum?

FILICA: Vorbesc serios. E vorba numai să-mi asigur o bază...

REMUS (tot așa): Bază? Sportivă?

FILICA (un moment nu știe ce să creadă, apoi): Pentru canto... pentru conservator. Cred că e momentul suprem să încerc. Aș vrea să concurez. (În chiar acest moment măgarul rage scurt.) Ce e asta?

REMUS (fără să-și dea bine seama ce spune): Concurența.

FILICA (a înghețat. Cu vocea cea mai adîncă, cea mai tragică, îi spune): Cum?... Cum îți permiți? (Această voce îl trezește pe Remus.)

REMUS: Uite, verișoară... care e situația...

FILICA (ulcerată): Îți îngădui să-ți bați joc de mine ca de ultima provincială? În plimbările alea multe în care ai fost, n-ai reușit să devii încă om? Ce-ți închipul, că dacă sari doi metri ai dreptul la orice? Mai vorbești de stil! (Remus, disperat, arată în direcția măgarului.) Nu-i vorba de spiritele îngrozitoare pe care le-ai făcut cu singurul lucru de care ești mandru: cu picioarele. E vorba că refuzi și tu în mod brutal să mă iei în serios, că nu-mi dau sprijinul pe care ți-l cer și fără de care mor în această colivie. (E mișcată profund, aproape de plîns. De sus, Botogan o urmărește.) Spui prostii înadins, crezi că nu-mi dau seama? E o răspundere pe care o respingi, asta este. (Pleacă spre ieșire.)

REMUS: Eu... mai degrabă... (O însoțește.)

FILICA (frîntă): Credeam că vă antrenați și din punct de vedere moral. M-ai făcut răul cel mai mare pe care îl poate face un om altuia: mi-ai deschis orizontul și acum îl gîtui. Lasă-mă! Du-te!... (Remus a apucat să iasă, cînd apare Vătui.)

VĂTUI: Tovarășă inginer, ați avut să-mi spuneți ceva?

FILICA: Dumitale? Nimic. (Dîndu-și seama că a fost prea aspră.) Drum bun. Cit faci pînă sus?

VĂTUI: Nu merg sus. Mă duc la vale, să-l dau pe Costache.

FILICA: Cum să-l dai?

VĂTUI: Așa. Îl dau la niște neamuri care le am la cîmpie, să le ajute.

FILICA (speriată): Îl dai de tot? (Vă-tui dă din cap.) Și cînd pleci? Acum? (Vătui dă din cap.) Și nu-l mai văd pe Costache? (Vătui face din cap: deh!) Nu-l mai văd? (Nu-i vine să creadă. Rămîne înțepenită, incapabilă să mai scoată un cuvînt.)

VĂTUI (își face rost de un băț și spune simplu): Hai, Costache. Și mulțumim pentru cuvîntul bun. (Iese.)

Scena 7

Filica rămîne singură. În starea de exaltare în care e, nemiastînd ce să facă, bijiiile cu mîinile și ajunge la stația de transformatori. Vede firma amenințătoare. Deschide ușa, pășește înăuntru. Se apropie de cîmpul transformatorului. Botogan, care a urmărit-o, dispăre de la fereastră. Filica își filșie rochia pe lingă transformator, se înalță, se întinde, intră în zona mortală. Un minut. Apoi, complet răvășită, Filica se depărtează de transformator, îl ocolește pe al doilea, iese împleticindu-se și tremurînd din tot trupul. Închide ușa și cade cu spinarea pe grilaj. Cînd ridică ochii, îl vede la fereastră pe Botogan. Acesta începe să zîmbească.

BOTOGAN (cu o veselie cam verde, dar, pînă la urmă, tonică): Nu-i chiar așa de ușor, tovarășă Filica. S-a nvățat de nu mai vine nici cînd o chemi... (Îi zîmbește mereu.) ...afurisita.

(Filica îl mai privește o dată zîmbetul optimist și se tirăște spre ieșire.)

BOTOGAN: Stai puțin, te rog. (Pleacă de la fereastră și coboară în curte. În mînd are articolul din „Gazeta învățămîntului”, sfîrtecat de măgar. Îl întinde.) N-am putut citi decît jumătate. Păstrați-l, că e fain.

(Filica îl la și fuge afară. Imediat ce a ieșit Filica, apare foarte supărat Romulus.)

ROMULUS: Ce s-a întâmplat? Cine a oprit generatorul? Dumneata de ce ești jos și nu ești în camera de comandă?

BOTOĞAN: Acum am coborît.

ROMULUS (*privindu-l ca pe un mincinos*): Tovarășe Botoğan! Ai fost văzut jucând cărți acolo în timpul serviciului. Cine a rămas sus?

BOTOĞAN: Tovarășul Totea.

ROMULUS: Totea? (*Revoltat.*) Pe Totea îl lași dumneata la tabloul de comandă? Ce se pricepe Totea?

BOTOĞAN (*calm*): Se pricepe destul de bine. Doar a lucrat și la montaj.

ROMULUS (*energic*): Nu-l calificat în această specialitate.

BOTOĞAN: Asta-i altceva. S-a tărăgănat calificarea lui. De mult trebuia pus la examen. E o vină a dumneata.

ROMULUS (*infuriat*): N-o întoarce! Ce examen? Nu vezi ce examen dă?

BOTOĞAN: N-a oprit el. Eu am oprit.

ROMULUS (*crîncen*): De ce, tovarășe Botoğan?

BOTOĞAN: S-a produs o avarie la ventilul de admisie. O să se repare.

ROMULUS (*cu perplexitatea disperării*): Dumneata știi foarte bine, tovarășe Botoğan, că în afară de întreruperile planificate periodic, instalația nu s-a mai oprit de luni de zile. S-a oprit acum, sub mîna dumneata. (*De încordare, își caută cuvintele.*) Cum numești dumneata această împrejurare? Ești marxist, n-al să-l spui ghinion, sper. Atunci? (*Botoğan tace.*) După controlul meu, nu există nici un simptom obiectiv care să fi dus la întrerupere. Ești foarte întreprinzător în politică, tovarășe Botoğan. Aș fi mulțumit dacă

ai acorda tot atîta atenție instalației la care lucrezi și dacă ți-ai cîntări mai bine răspunderile! (*Botoğan e cit pe aci să replice, dar se abține.*) Iată, vasăzică, de ce mă izolez și mă abțin de la toate, cu unicul scop ca Runcu 3 să meargă bine! Ca să-l dea peste cap o clipă de neatenție a dumneata. Îți mulțumesc, tovarășe Botoğan! Mi-ai făcut un dar neașteptat! (*Profund deprimat.*) Te felicit! Îmi năruiești, din ușurință, unul din idealurile existenței mele ingineresti, dacă știi ce e asta. (*Pleacă încet spre clădire.*)

BOTOĞAN: Tovarășe inginer! (*Romulus se oprește. Botoğan, cu o voce albă, aparent fără nici o semnificație, ca un prost care a învățat o lecție.*) Cînd apa din lac scade, trebuie drămuțată cu economie, să nu rămînem fără ea, dimpotrivă, cînd crește, trebuie folosită, fiindcă altfel se ridică și curge prin devorator, ceea ce înseamnă o pierdere de energie utilă.

ROMULUS (*se uită la el mirat*): Ce e asta? Dumneata îmi explici mie principiile exploatarei raționale a lacului?

BOTOĞAN (*imperturbabil*): Cînd, de pildă, o mașină, fiind în sarcină, decanșează întrerupătorul automat al generatorului, (*ușor accent*) energia nemaiconsumîndu-se, se poate ajunge la supraturație și mașina e în pericol să se deterioreze. Asta am vrut să vă spun.

ROMULUS: Asta știu. Ce legătură are?

BOTOĞAN: Apă!... cînd o să știi și ce legătură are, o să fii un inginer minunat. (*Între liniștit în clădire, Romulus rămîne stupefiat.*)

CORTINA

A C T U L I I I
T A B L O U L 5

Peste alte cîteva zile. Locul cu banca s-a mai înfrumusețat puțin. În apropierea prîponului măgarului a apărut un șezlong.

Romulus străbate singur curtea, vine înspre bancă ca pentru a medita în liniște, dar, cum nu e sigur că nu va fi deranjat, aruncă o privire rapidă împrejur și începe să sute scara spre acoperiș. N-a ajuns prea departe, cînd e strigat de Botoğan.

BOTOĞAN: Nu-i nici un pericol, tovarășe inginer.

ROMULUS: Ce pericol?

BOTOĞAN: De foc. (*Romulus coboară.*) Sau dacă este, trebuie să mai lei pe cineva cu dumneata. Singur nu-l stingi.

ROMULUS (*ajuns jos*): Ce s-a întâmplat, tovarășe Coman? De ce mă cauți?

BOTOĞAN: Să mai vorbim, tovarășe Romulus. Vream să spun ce-a păți! Nițulescu ieri cu soacră-sa. Nu sint în tură acum.

ROMULUS (revenind rece și rezervat): Eu sint, și afară de asta, tovarășe Botoğan, întimplarea cu soacra lui Nițulescu nu mă interesează.

BOTOĞAN (zimbînd): S-o luăm metodic atunci, ca intelectualii. Punctul întâi: dumneata spui că ești ocupat, dar te urcai pe casă.

ROMULUS (prins): Vream să fiu singur. Nu-mi dai voie?

BOTOĞAN: Punctul doi: Nițulescu trăiește în această colonie. Și soacra lui tot așa.

ROMULUS: Se poate. Dar nu văd de ce m-aș amesteca în viața lui acum.

BOTOĞAN: Ai dat la amîndouă punctele acelasi răspuns, tovarășe: „Vreau să fiu singur”, „de ce m-aș amesteca?” Din cauza asta erai să rămîi singur de-a bănelea acum cîteva zile.

ROMULUS (cu mai multă bunăvoință): Tovarășe Coman, nu văd întrucît te privește viața mea personală. Cred că nu avem dreptul să ne amestecăm în intimitatea și în bucătăria altora. Da, e adevărat că am trecut printr-o strîmtoare, dar lucrul acesta ne privește exclusiv pe nevastă-mea și pe mine. Și nu văd în nici un caz cine ți l-ar fi putut comunica dumitale

BOTOĞAN: Poate Costache.

ROMULUS (rămîne foarte surprins, apoi): Eu nici în viața interioară a soției mele nu mă amestec decît pînă la o anumită limită. Cu ce te-mei aș face-o? Pentru că sint diplomat al Politehnicii din București? Cu atît mai puțin mă amestec la oamenii ceilalți, care, după ce își îndeplinesc în mod exemplar o sumă de sarcini aici, au și ei dreptul să fie lăsați în pace acasă la ei.

BOTOĞAN: Ba te amesteci, tovarășe inginer, dar mai mult rău faci. Cum te-ai apuca de îndrăgit pe cineva și l-ai întărit, și pe urmă l-ai lăsa

ROMULUS: Ce vrei să spui?

BOTOĞAN: Dumneata crezi că oamenii nu se uită să vadă ce faci? Dacă nu pe fereastră, de-a dreptul, se uită cu coada ochiului să-nvețe de la dumneata cum să-și ducă traiul și cum să se poarte în lume. Înainte se fura de la meșter meseria, acum încearcă să-ți fure un meșteșug care nu se ia numai din Politehnică. Și dumneata ce le arăți? Indiferență. Indiferență învață și ei. Încep să se țină mai

departe unul de altul, fiindcă te mîită pe dumneata. Și atunci se face pustiul ăsta de care vă tot plingeți, și care e opera dumitale.

ROMULUS (încredul): Spui că mă imită. Eu nu beau; ei de ce beau atunci?

BOTOĞAN: Pentru că ei, abținerea asta a dumitale de la băutură o iau ca răceală; și apoi orice, dar răceala n-o suferă ușor. Pentru ei băutura e acea apropiere care n-o capătă de la dumneata; atunci își spun lucrurile pe care nu le ascultă dumneata. Așa că, iacă, ești vinovat și dumneata că beau.

ROMULUS: Dar mi se pare că sint conducător de uzină, nu popă, să ascult confesiuni.

BOTOĞAN: Ba, dacă-i nevoie, fii și popă! (Rîzînd.) Că tot e biserica departe. Ai de ținut loc de toate. Vorba aia: de la Dumnezeu mai puțin, și de la noi mai mult.

ROMULUS: De ce nu te faci dumneata atunci, că ești politic?

BOTOĞAN: M-o face și eu poate o dată. Dar acum eu is ca și ei, într-un fel, la știință și cultură, încerc să mă fac ca dumneata. De la mine pot lua un sfat, dar de la dumneata iau model, înțelegi-mă? Că mai toți asta visează, să ajungă, ei sau copiii lor, ingineri. Așa că, ori te amesteci, ori nu te amesteci, ești amestecat cu ei, ai de grijă! Răspunzi și dumneata de cum cresc ei, ce-ți inchipui Politica asta e și pe spatele dumitale, tovarășe Romulus.

ROMULUS (gînditor): M-am abținut ca să nu crelez grupuri.

BOTOĞAN: Știi cînd se creează grupuri? Cînd oamenii n-au o țință și sint lăsați pe seama lor. Atunci fiecare are vaca lui, copilul lui... și se ceartă. Cum le dai o însuflețire pe care s-o înțelegeă, își lasă toți și cămășile de pe ei și vin una. Dumneata, dacă nu-i însuflețești, apoi răspunzi și de certurile dintre ei!

ROMULUS (încălzit): Însuflețesc!? Ce să fac dacă nu mai construim la Runcu 3? Ce se mai poate face pentru socialism aici?

BOTOĞAN: E de o sută de ori mai ușor pe un șantier, tovarășe inginer. Problema e ce te faci cînd rămîi cu paisprezece oameni, sau singur, cum e Vătui? Atunci să te văd. ! Atunci te verifici cu adevărat.

ROMULUS: Și Vătui? Ce face?

BOTOĞAN : Mult ! Acolo sus, măcar că e singur, fără nimeni împrejur. el stă în legătură sufletească cu toată lumea care construiește socialismul, pină în Coreea. Înțelegi ? Dumneata poți să te spargi muncind la făcut piatră cubică pentru o șosea și să fii în rinza dumitale mai puțin comunist ca Vătui, care numai șade și se uită dacă nu scade apa. N-ajunge că dai ajutor cu hîrlețul la sfatul din Galba dacă nu și înțelegi pe dinăuntru de ce l-ai dat și cui. Și dacă îi mai faci și pe alții să-nțeleagă. Asta e o muncă ! Ia, și-n chestia cu fierul vechi, de care te fereai și te supărai : dumneata îmi dai zece tone de fier vechi ? Mulțam frumos, îi bun, dă-l încoace. Dar dacă îmi dai zece oameni care îmi dau cite o tonă de fier vechi, atunci de două ori mulțam, îi și mai bun ! C-atunci nu mai e fier simplu, îi magnet. Pricepi, tovarășe inginer ? Atita-i !

ROMULUS (*foarte gînditor*) : Inseamnă că eu întretin o falsă... ?

BOTOĞAN : Na, bine c-am curățat și treaba asta. Am dat și măgarul de aici, că era cam răpănos, nu se potrivea cu vremea. Pe vărul dumitale, eu l-am ținut să mai stea, să știi. Vreau să facem un teren de tenis.

ROMULUS : Tenis ? Pentru oameni ?

BOTOĞAN : Ba nu, pentru bursuc. Ei poate ar juca mai bucuroși popici, cum au apucat, dar nici de tenis nu le-o cădea nasul. Or fi știut lorzii ăia ce joacă, iar noi trebuie să reușim mai bine ca ei, că avem mîna mai ageră. La cooperativă facem auto-servire.

ROMULUS : La Runcu ?

BOTOĞAN : La Runcu. (*Zimbînd.*) Că la Coadă Țapului Vătui are. Tovarășă Țița n-o să-și mai îndulcească degetele prin zahărul oamenilor.

ROMULUS : Ai prins-o ?

BOTOĞAN : Ba de prins n-am prins-o... Și chiar de aia vream să vorbesc cu dumneata. S-o sondezi puțin, azi, cînd vine la Dobrică.

ROMULUS (*privindu-l iscoditor*) : De ce chiar eu ?

BOTOĞAN : E un lucru mai delicat, trebuie finete. E primul ajutor pe care ți-l cer personal pe linie politică. (*Romulus dă din cap că acceptă.*) Și mai am un punct și am terminat. (*Scoate din buzunar o șopîrlă.*) Dă-i soției dumitale șopîrla asta. Și spune-i că ai prins-o dumneata.

ROMULUS : De ce ?

BOTOĞAN : Ca să se distreze. Îi nevoie. La femei le place să se joace.

ROMULUS (*luînd șopîrla*) : Iartă-mă... dumneata m-ai învățat să mă amestec în familiile altora. Vrei să-mi spui, de ce te cerți cu nevasta dumitale mereu ?

BOTOĞAN : De drag, tovarășe inginer. Unde nu-i ceartă, nu-i nici dragoste. (*Dar apoi mai serios.*) Și pentru că pretinde că noi n-avem medicii buni, la nivel mondial. Și că trebuie să meargă cu băiatul în altă țară să-l opereze, proasta !

ROMULUS : Dar ce are copilul ?

BOTOĞAN : Inimă albastră. Ca lorzii. Îi găurit peretele inimii și trebuie cusut, cam urgent. Uite-o pe tovarășa Victorița că vine. Eu plec. Noroc bun ! (*Aluzie ? A plecat. Victorița intră. E o femeie frumoasă, cu un marcat rafinament popular.*)

Scena 2

VICTORIȚA : Bună ziua, domnule inginer !

ROMULUS : Bună ziua, tovarășă Victorița !

VICTORIȚA : Îmi pare bine că vă văd.

ROMULUS : Și mie îmi pare bine, tovarășă Victorița.

VICTORIȚA (*provocator*) : De ce ? Tovarășe inginer ?

ROMULUS : Vroiam să vorbesc cu dumneata ceva. (*O poartă cu foarte multă atenție spre banca și scaunele din fund. Văzîndu-le, Victorița are o surpriză plăcută și icnește. El o invită să ia loc.*)

VICTORIȚA (*așezîndu-se*) : Aurică e aici ? (*A spus-o tainic ? Complice ? Romulus nu răspunde imediat. Și nu răspunde deloc. Se așază, o privește lung în ochi. Ea îi susține privirea. Apoi el, învingîndu-și o jenă, îndrăznește.*)

ROMULUS : Dumneata... (*Victorița nu clipește.*)... furi ?

(*Victorița rămîne un moment nemișcată. Începe să clipească. Zimbește oblic. Se ridică. Pleacă. Romulus intră în clădire.*)

Scena 3

(*Apare Filica cu Remus. Remus are la el sacul sportiv.*)

REMUS (*mai scăzut ca de obicei*) : Acum, dacă a apucat Botoğan să-ți spună tot... vreau să știu, te în-

voiești? (În prima clipă ea nu răspunde.) Filica!

FILICA (privindu-l cu destulă compasiune): Da... mă-nvoiesc.

(Remus ar mai spune ceva, dar a apărut Totea. Acesta, în loc să-l ocolească, vine de-a dreptul la ei. E imbrăcat cu un pulover foarte asemănător ca linie și crolală cu cel purtat de Remus la venire, dar parcă mai sobru și mai armonios.)

Scena 4

TOTEA: Vă conturbur? (Filică.) Aș fi vrut să grăiesc cu dumneavoastră.

REMUS: Atunci... (Se retrage și se urcă pe acoperiș, după ce a aruncat o privire la ținuta lui Totea.)

FILICA: Spune, tovarășe Totea. Dar, mai întâi, de unde ai puloverul ăsta frumos?

TOTEA: Tovarășa Paulina mi l-a lucrat. (Scurtă pauză.) Iacă ce-ar fi: eu aș vrea să-nvăț a vorbi franțuzește. Nu vezi doar c-aș vorbi românește ca-n școli, că nu-s dedat, de ce să spun că-s? Vorbire-aș eu și românește mai pogan, de s-ar găsi oarecine să-mi schimbe feleșagul la vorbă. Da' nici de franțuzească nu m-aș lăsa, lăsa dracu! Așa că am vrut să vă rog să mă-nvățați; și dac-a fi oarece de plată...

FILICA (impresionată): Tovarășe Totea!

TOTEA: ...Om ăla, nu mă fac de rușine. Atît. (Mai confidențial.) Că de dansat m-o-nvățat tovarășa Paulina.

FILICA: Și cînd vrei să începi?

TOTEA: Mîntenaș. Je suis... à la votre... disposition.

FILICA: Și eu sînt à la votre. Pofteste oricînd. Și... bonne chance... camarade!

TOTEA (a înțeles vag): Merçi camarade.

(Totea pleacă, Filica se așază pe șezlong. Apare Paulina. Își trage un scaun și vine lângă Filica. Aceasta e surprinsă.)

Scena 5

PAULINA: Ce volam să te întreb, tovarășe Felicia? Știi cum se face crema la torta de alune?

FILICA (și mai surprinsă): Ai vreun eveniment apropiat, tovarășă Paulina?

PAULINA: N-am. Mi-o venit poftă să mîncînc o tortă de alune. (Filica tace.) Nu sînt evenimente în toată

ziua. (Cum Filica nu spune nimic, Paulina continuă cu un alt ton.) Dumitale ți-ar place o viață cu multe evenimente în ea: să ai răspunderi, să te zbați, să înfrunți primejdii...

FILICA (întorcîndu-se spre ea): De unde știi?

PAULINA: Cui nu i-ar plăcea? Mi-ar fi plăcut și mie să mă bată vîntul cel mare, să am o viață bîntuită, ca Olga Bancic, ca Ocsko Teréz, să arăt ce pot! — eram mai tînără. Pe urmă am văzut că îmi pot face misiunea și ca Paulina Orzaru. S-o ajut să trăiască, nu s-o împiedic. Dumneata ai și un soț.

FILICA (frapată de accentul ultimei propoziții): N-ai fost măritată niciodată, tovarășă Paulina?

PAULINA (neagă din cap; apoi): Am fost ca și măritată. Mai aveam o săptămînă și mă cununam, îmi cusesem halne. El se grăbea, eu nu; știam că-s sigură. Mă mai iubea un băiat. Spunea că decît să mă vadă cu ăsta, mai bine îl omoară. Eu rideam. Cu trei zile înainte, l-a așteptat la un podeț și l-a tăiat.

FILICA: A murit?

PAULINA (cu un suspin profund): Da.

FILICA: Și celălalt?

PAULINA: A fost condamnat. A ispășit doisprezece ani. (Mai suspină o dată.) A ieșit.

FILICA: Probabil că-l urăști de moarte.

PAULINA: A avut o vină, că m-a iubit mai mult ca viața. (Resemnată.) De ce să-l mai urăsc?

FILICA: Nu l-ai mai întîlnit niciodată?

PAULINA (după o tăcere): A fost aici. A venit cu un grup să viziteze, acum vreo două luni. Nu știa unde sînt. Cînd m-a văzut...

FILICA: S-a făcut că nu te cunoaște?

PAULINA: S-a uitat lung la mine, cum se uita atunci. Eram în hala turbinelor. Tovarășul inginer explica. Toți urmăreau. Mașinile se învîrteau cu mil de turații pe minut. Tovarășii puneau întrebări, eu răspundeam. Așa am stat vreun sfert de oră. Pe urmă, cînd să treacă dîncolo, s-a apropiat... și a scris repede pe registrul cu situația zilnică... a scris că mă iubește... că mă vrea de nevastă... să-i răspund.

FILICA: I-ai răspuns?

PAULINA: Am luat foaia de la registru și am rupt-o. Am strîns-o

in pumn. El a plecat cu ceilalți. (O tăcere. *Paulina ia degetul Filicăi și îl examinează un inel ca să-și ascundă emoția.*) Asta e opal.

FILICA (*infrigurată*): Și dumneata? PAULINA (*liniștit*): N-am cunoscut alt bărbat de paisprezece ani. Am să v-arăt colecția mea de pietre.

FILICA: Bine. Cînd facem crema?

PAULINA (*ridicîndu-se*): Oricînd. Și să știi, tovarășă Felicia, că dacă nici Coman nu ți-a putut rezolva problema cu școala, trebuie găsită altă soluție. Să nu-l hărțuim pe tovarășul inginer Că-l un om cum nu-s mulți.

FILICA (*atunci cînd Paulina e gata să plece*): Spune-mi, te rog, cît i-ai luat lui Totea pentru pulover?

PAULINA (*privind-o lung*): Nimic (*Pleacă.*)

(*Apare foarte grăbită Măriuca.*)

Scena 6

MĂRIUCA: Tovarășă Mălureanu. vă rog să mă iertați, am coborît repede pentru un minut, dumneavoastră aveți mai multă experiență. Eu, știți, sînt responsabilă cu Crucea Roșie. Vream să vă întreb... cînd i se bate cuiva ochiul, să zicem, drept, — există vreun tratament științific?

FILICA (*zîmbind*): Cui i se bate?

MĂRIUCA (*ca surprinsă în flagrant delict*): Deocamdată... mie.

FILICA: Primești o veste bună.

MĂRIUCA: Astea sînt superstiții, eu v-am întrebat serios. Și am așa... mi se grăbește uneori respirația... probabil e faringele deranjată, sau...

FILICA: Sau?

MĂRIUCA: Sau bronchiile, știți care sînt. Nu întreb numai pentru mine, dar s-ar putea să mai fie cazuri...

FILICA: Pentru respirație, trebuie să vorbesc cu musafirul nostru, atletul. El se pricepe.

MĂRIUCA (*cu o dușmănie ingenuă*): Nu l-ați făcut să plece?

FILICA (*zîmbind*): Încă nu. Și pe obraz ce ai? Ia vino mai aproape. Ce-l spuzeala asta? Ai un fel de febră.

MĂRIUCA: Și cum se tratează?

FILICA (*o sărută*): Așa. (*Măriuca fuge repede în clădire.*)

(*Apare Vătui cu privirea lui luminoasă și impenetrabilă.*)

Scena 7

FILICA: Singur, tovarășe Vătui? Prietenii ce fac? Spune-mi mie, așa, în taină; nu te simți niciodată trist?

VĂTUI: Da' de ce să nu mă simt, tovarășă Filica, n-am și eu dreptul meu la tristețe, ca oricare?

FILICA: Nu glumi, tovarășe Vătui.

VĂTUI: De ce să nu glumesc, tovarășă Filica? Doar nu m-oi însura cu tristețea, cînd sînt altele mai frumoase!

FILICA: Cînd ai fost trist dumneata?

VĂTUI: Păi nu-mi căzu prea grozav cînd plecă șantierul de sus, și cînd văzui cum încarcă, nene, poloboacele cu motorină rămase, de se mai scurgeau în țărîna drumului ca niște ape viorii și sure, cum e oțelu... Stătea soarele oblogit așa într-o rină: și din gîtul barajului picau așchiile. Nu prea mi-a venit la socoteală...

FILICA (*ridicîndu-se, mișcată*): Ai văzut dumneata toate astea? (*Vătui face.*) Și după Costache nu ești trist?

VĂTUI: De ce să fiu, dă-l păcatelor, că mă purta trei pași, și dacă nu-l crolam cu bățul, se apuca să pască. Cînd sînt singur mai merg cu vaporul, mai merg cu racheta, el mă ținea în pasul lui.

FILICA: Și unde te duci cu vaporul?

VĂTUI: Acu' m-am luat cu căpitanul Galvao și merg după el să văz unde ajunge. Dar mă descurc greu că n-am atlas. Dumneavoastră nu v-a mai rămas de pe la școală?

FILICA: Am unul al meu.

VĂTUI: Dacă aș veni din cînd în cînd să mă uit într-însul și să-mi mai arătați și dumneavoastră, v-ați deranja?

FILICA: Dar dumneata, dacă aș veni și eu în excursie cu dumneata, te-ai deranja?

VĂTUI (*foarte serios*): Ba nu. Mergem amîndoi în Africa, la alde Chombe, să-l răfuim nițel! (*E strigat dinăuntru. Adaugă din mers.*) Că am și acolo un barajist, oltean de-al meu, da' mai negru. (*Iese. Apare Botogan.*)

Scena 8

FILICA: Dumneata i-ai trimis pe toți.

BOTOGAN (*prins*): Oare!? Puteam să nu-l trimit, tot veneau într-o zi. Ți-a plăcut cum a vorbit Totea ardeleneste?

FILICA: Vasăzică a fost o glumă! (*E dezamăgită.*)

BOȚOGAN (foarte serios): Nu, tovarășă Filica, n-a fost nici o glumă. Toți au nevoie de dumneata. Ai împrejur o școală întreagă și nu ști de ea. Oamenii ți-au spus ce au pe suflet. Organizarea, da; recunosc; e o treabă politică.

FILICA (îndoită): Nu mai știu ce să cred. Nici povestea Paulinei nu e adevărată.

BOȚOGAN (cu reproș): Vezi ce înseamnă să nu stai de vorbă cu oamenii, ci cu... scuterele oltenești?

FILICA: Paulina nu trăiește cu Totea?

BOȚOGAN: Nu. Ce-ți veni?

FILICA: De ce îi face atunci pulovere cadou? De ce nu sințeti sinceri?

BOȚOGAN: A, asta era? (Serios.) Știi de ce-i face? Pentru că Totea nu trebuie să fie umilit, și nici în trecut de îmbrăcăminte celuilalt, adusă de cine știe unde. Totea c omul nostru de aici și Paulina a vrut să le arate la amândoi ce se poate face aici pentru cow-boy. Că dacă e unul dintre ei „cow-boy veritabil”, acela e Totea, care băiat la vaci s-a pomenit de cînd era mic. Înțelegi? Tricotajul jerseului e o muncă politică, tovarășă! Cînd ar fi ajuns Totea sau Boțogan în trecut să se îmbrace la nivel mondial? E'a o vorbă: cînd o face plopul pere și răchita micșunele. Și cînd au ajuns? Ghici?

FILICA: Acum.

BOȚOGAN: Adică a făcut plopul pere și răchita micșunele. De-asta am venit să vorbesc cu dumneata. Și să hibridizezi? Avem plopii ăia pe margine, nu vrei să-i altoiești cu pere? (Îi dă un număr din revista „Orizonturi”.) Că, uite că s-a mai făcut. Să înălțăm aici Alcea Pergamutelor, pentru clasa muncitoare!? Răchiți n-avem.

FILICA (urâtă): Dumneata o iei în serios? Vrei să folosești totul?

BOȚOGAN: Totul, tovarășă Filica! Ai idei? Dă-le glas! Nu ai? Ascultăm și glasul, dacă e frumos. De ce nu ne chemi să ne cînti într-o seară? Ți-e rușine de noi? Te ajutăm! Club, nu e cazul să facem, pașpe înși, dar în vizită la dumneata ne poți pofti cu familiile. (Adumbrindu-se puțin.) Alina că deocamdată rămîn singur, că nevastă-mea pleacă cu Costel la operație.

FILICA: S-a hotărît?

BOȚOGAN: Am hotărît. Merge la doctorul Grigoraș (puțin forțat) și-i

face o operație de inimă la nivel mondial...

FILICA (timid): Și dacă...

BOȚOGAN: Nici un dacă. Știința românească o să facă minuni pentru Constantin Boțogan. Asta dau în scris! (În ciuda tonului, se simte o oarecare neliniște.)

FILICA: Și ceilalți doi copii cu cine rămîn?

BOȚOGAN (cam incurcat): Om vede... Poate cu Paulina, ori cu bătrina Gomboș. (O privește luminat.) Să ți-i dau dumitale? Să nu spui că și operația am planificat-o tot pentru dumneata. Ne mai gîndim. (Îi lasă revista și pleacă, după ce îi spune.) Pere „Felicia”, cu desfacere la București, la Moscova, la Londra!... Ajungi în toată lumea! Din stațiunea Runcu 3! Crezi că e utopie? Noi nu cunoaștem utopii!

(Filica rămîne visătoare. Peste o clipă apare Romulus. Vine în dreptul priponului. Scurtă liniște.)

Scena 9

ROMULUS (ca și cînd ar vorbi cu măgarul): Mă gîndeam, Costache, că această fată e totuși un lucru scump, care, deși m-a costat și mă costă liniștea, îi dă un preț. Ea mă face mai nesigur pe mine fiindcă introduce în planul meu de muncă paragraful fericirii ei personale, și acolo se pot ivi pe furiș pierderi din punct de vedere al gospodăriei bine chibzuite.

FILICA (din revistă): Prea bine chibzuite. Spune și tu, Costache (se face că vorbește cu măgarul), omul meu nu e în stare nici măcar să se supere, să se îngrijoreze singur, dacă nu e trecut în plan.

ROMULUS (încearcă să glumească): Poate fiindcă e neeconomic, nerentabil. Te superi, cînd supărarea naște soluții, te duce undeva. Dar în cercui nostru, unde îți duci supărarea? La ora 3 trebuie să te întorci pentru masă. Randalamentul e zero. Nu poți să faci un lucru al cărui efect prezizibil e zero.

FILICA: Înseamnă că nu ești în stare să visezi, sau să te încălzești.

ROMULUS (tremurînd de o emoție reținută): Spune-i, te rog, Costache, acestei tovarășe că a fost o vreme cînd, tînr fiind, făceam puține, în schimb visam peste măsură. În ra-

port cu dezvoltarea mea, cea mai mare parte din vis s-a dovedit fum, divagație. Între timp, m-am corectat: rețin din vis exact cit nu se poate pierde.

FILICA: Înflorător.

ROMULUS: Înflorător e să divaghezi, să-ți crezi tot felul de probleme și să le numești vis, ca să le dai, mă rog, o aură poetică. Asta e viața mea: simplă. Am de-a face cu lucrurile reale, nu cu pilpilile mele vapoaze despre lucruri.

FILICA: Pentru că ești comod. Pentru că „lucrurile reale” se pot verifica și demonta și face la loc dacă știi puțină carte. Dar celelalte cer un efort, o simpatie, o pătrundere care nu se dau nici cu diploma și nici cu semnătura din registrul stărilor civile. Nici nu se pot introduce în supă, că le-aș fi introdus de mult. De ce refuzăm sentimentelor ceea ce li se cuvine. Costache?

ROMULUS: De ce să ne îmbolnăvim visind, Costache? De ce să plecăm de pe un teren solid pe unul alunecos? Sint stăpin, de ce să devin rob?

FILICA: Al cui rob, al meu? Prefer să fii robul propriei tale rețineri? Nu vezi că ai veni către mine și te reții? Sau poate n-ai veni? (*Înginerul nu mai știe ce să facă.*) Și culmea e că se crede în ciștig! Și blindat! Dacă ți-aș spune că... (*Face un gest vag spre transformator, dar care poate fi și spre Remus.*)

ROMULUS: Ce?

FILICA: Nu-i economic să-ți spun, nu-i rentabil. Roagă-l pe Boțogan să-ți explice ce-i asta sentiment, că știe mai bine. (*Se scoală și pleacă spre fundul curții.*)

ROMULUS (*cu emoție*): Așadar, până când nu ne lăsăm învăluți și ridiculizați, până când nu spunem vorbe mari, nu contăm ca sensibilitate?! (*Aruncă din buzunar șopirla pe șezlong și pleacă. Filica se întoarce repede, nu-l mai găsește.*)

FILICA: Ce-a spus? (*Văzind șopirla.*) Te-ai făcut cam mic, Costache! Și cam rece. (*Zîmbind.*) În schimb, el s-a aprins, peste plan. (*O iz spre scara de incendiu, fiindcă Remus îi face semn de sus. Filica urcă. Măriuca, de la geam, a văzut și pe Remus și pe Filica și s-a indispus.*)

(*Romulus, afectat de discuție, iese din clădire cu Boțogan.*)

BOȚOGAN: Când mergi în oraș jos, ne ia și patru rachete, cele mai bune. (*Pe un alt ton.*) Și vorbește și cu doctorul Grigoraș, să nu-i tremure mina.

ROMULUS: Unde-i nevastă-mea?

BOȚOGAN: S-o fi dus să-l instruiască pe sportiv.

ROMULUS (*il privește în lung*): Ce, ai o șopirlă și pentru mine?

(*O vede pe Măriuca la fereastră, roșie ca focul, făcând semne în sus și dezvinovățindu-se, cu candoare, dar și cu parapon. Tulburat și oarecum rușinat față de cellalți de această manifestare neobișnuită de indiscreție, se hotărăște totuși să urce scara, cu Boțogan după el. Trage cu urechea la conversația celor de sus.*)

BOȚOGAN: Ce spune?

ROMULUS (*reproducind ce aude*): Spune că... benzenul e o hidrocarbură cu catenă ciclică, provenind din polimerizarea a trei molecule de acetilenă.

BOȚOGAN (*hitru*): Poate că o fi chiar așa?!

MĂRIUCA (*de la geam, aprobând fericită*): Da, chiar așa este!

CORTINA

T A B L O U L 6

Peste scurt timp. După-amiază aurie de toamnă. Lumina, care a fost constantă, albă, în celelalte cinci tablouri, prinde pentru prima dată puțină căldură. „Colțul” e acum mult mai arătos și confortabil, cu piese frumos stilizate. Șezlongul a dispărut. Filica vine de undeva din spatele clădirii, dinspre pădure, aducând cu ea doi prichindei: pe Sorin și pe Ioana.

Scena 1

FILICA: Așa. Am ajuns iar la bază. Acum, să vedem Mergeți și voi până la mine acasă, sau mă așteptați aici câteva minute?

IOANA: Te așteptăm. Ce să facem la tine acasă?

SORIN: Tu ce faci acasă, te joci singură?

FILICA: Atunci mă așteptați. Dar sinteti cumintți, așa-i? (*Copiii dau din cap. Cum asigurarea nu e suficientă.*)

SORIN: Pe onoarea noastră (*Filica iese râzând.*)

IOANA (*certându-l*): Iar îl maimuță-rești pe nenea Gomboș? Ce onoare ai tu, zăpăcitu! Unde o ții?

SORIN: Unde se ține. În forul meu interior, ca nenea inginerul. (*Copiii au ajuns în fața tăbliței de la transformatori. Văzind tivga, Ioana se strimbă la ea și-i scoate limba.*) Ce te zgâiești?

IOANA: Așa. Ea nu se zgâiește la mine? (*Vorbind cu tăblița.*) Ești urită! (*Au ajuns în dreptul scării de incendiu.*)

SORIN: Știi unde duce scara asta? La cosmodrom. De sus pleacă rachetele. Pe aici se suie pilotul.

IOANA: Fii serios.

SORIN: N-ai auzit-o pe tanti Filica, spunând de bază? Baza de lansare! (*Intorcând ochii, dau de Romulus care îl privește de câteva clipe.*)

Scena 2

IOANA: Bună ziua. Vrei să te joci cu noi?

ROMULUS (*apropiindu-se*): De-a ce?

IOANA: De-a mai multe. De-a inginerul. (*Lui Sorin.*) Arată-l. (*Sorin ia o mustră gravă, pune mâinile la spate, se plimbă.*) Așa.

SORIN (*imitându-l*): „Frecvența e constantă?”, „Toate sînt constante?” „Continuati.” (*Ioanei.*) Acum fă-o tu pe ea. (*Ioana ia o figură visătoare și oftează.*) Dacă nu vrei, ne putem juca de-a caii.

ROMULUS: Mai bine. Cum?

SORIN: Unul e cal.

IOANA: Știi, înainte puneam pe Costache să ție loc de cal.

ROMULUS: Și ținea?

SORIN: El ținea. Tu nu poți?

IOANA: Ziceam că ești cal. Numai așa, de joacă.

ROMULUS: Și ce misiune am eu?

SORIN: Ai misiunea să stai în patru labe. Lasă-te jos. (*Romulus se lasă.*) Acum suie-te tu în spinare. (*Ioana se suie. Lui Romulus.*) Dar să nu zvirli! Acum plecăm la Galba. (*Ia o nuielușă.*) Nie!

(*Romulus o ia din loc. Copiii fac haz. Romulus nechează. Copiii îl îndeamnă, cu strigăte de bucurie. Intră Boțogan cu haine închise. Văzind scena, zîmbește și se retrage. Romulus s-a oprit, fără să-l vadă pe Boțogan. Acum se ridică rîzînd, își curăță hainele și-și recîștigă prestația de totdeauna. Atunci Boțogan reîntre.*)

Scena 3

IOANA (*Lui Romulus*): Ești un cal bun.

SORIN (*tot lui*): Du-te și bea apă.

ROMULUS (*lui Boțogan*): S-a dus, se sparse, da-mi plăcu cum mă arse.

BOȚOGAN (*întrîgat*): De unde știi zicala asta, tovarășe inginer?

ROMULUS: De la Costache. (*Iese zîmbind.*)

BOȚOGAN (*copiilor*): Mă lîghioanelor! Pînă zic „trei” să dispăreți în pădure. Trei! (*Copiii au dispărut. Apare Remus în trening.*)

Scena 4

REMUS: Extraordinar! Colosal! Azi a sărit cît mine! (*Lui Boțogan, care e îngîndurat.*) Auzi, nea Comane? A sărit cît mine Silviu!

BOȚOGAN: Nu-i nimic, deocamdată nu-i poți cere mai mult. Are timp.

REMUS: Cum, domnule, performanță de ordin republican?

BOȚOGAN: Totea nu-i republican? Cine vrei s-o sară? Ascultă, dacă zici că e colosal, du-te și te trage în spît, să-i sărbătorim săritura. Or, în Suedia nu făceați așa?

REMUS (*apăsător de repetate aluzii la Suedia*): Iar ou întepătura? Nu te lași, tovarășe, de sportul ăsta?

BOȚOGAN: Tir popular. Dacă ești antrenor, trebuie să te bucuri că numeresc la țintă. (*Privindu-l lung, prietenos.*) Mi se pare că mai am un concurent, cu săgeți.

REMUS (*înțelegînd aluzia*): Ascultă, nea Comane, vream să-ți spun. (*Serios ca niciodată.*) În Suedia și cu fetele mergea ca pe roate. Prea mergea pe roate și nu mai valora nimic. Mă-ntrista. Aici, cînd mi-a spus fata asta „nu!”, am simțit că mă pot prinde de ceva mai adînc, înțelegi? (*Boțogan dă din cap.*) Că azi am un zid în față, adică mîine un adăpost. Parcă, nu știu cum, îmi place că nu-mi dă nici un plc de importanță. BOȚOGAN (*rizînd*): Nici așa, tovarășe. Asta-i stingism. (*Remus pleacă.*)

(*Rămas singur, Boțogan se încordează și se întunecă. Se așază, într-un loc mai ferit, să mediteze. Se face seară.*)

Scena 5

BOȚOGAN: Băiete, acum-a-i acum. Auzi, Costică? Avem o vorbă amîndoi, feciorașul tatii: să nu te lași! Trebuie s-o scoatem la capăt, așa

cum ştim noi, muncitoreşte. E în joc un obraz mai mare decât al tău, băiatule. Uite, tata şi-a pus hainele negre ca în zilele cele mari, ca în ziua primirii lui în partid. Fiindcă tata vrea să discute cu viaţa şi să-i spună: ascultă viaţă, noi te credem mai tare. Noi luptăm pentru tine să fii mai puternică decât moartea, s-o răpui. Noi sîntem fiul tăi cei adevăraţi, ucenicii şi meşterii tăi! Nu ne face de rîs! Şi nici tu, Costică, nu te lăsa, puiule, nu admit să dezertezi. Dacă stai, şi te ții bine, tata mai are să-ți arate multe în viața asta, că e interesantă, bat-o s-o bată!... (Încep să-l curgă lacrimi pe obraz.) Şi să n-aud că plîngi! Să nu ridă mama că plîngem noi, bărbății... nu şade frumos. Doctore Grigoras, fii atent ce faci, doctore, că sîntem mulți care ne uităm la tine acum. N-ai ceva să-ți ajut? (Mîndru și îngrijorat.) Aşa-i că putem şi noi la nivel mondial? Ce zici? Hai, Costică, rîzi un pic, dragul tatii!... Binişor, să păcălim durerea!... Aşa! Vezi că merge? (Ioana a venit din spate, pe furiş, i-a pus mîinile peste ochi, dar simţindu-i umezi, le-a retras.)

IOANA: Ce ai tată?

BOTOĞAN (se scoală, îi dă una la fund): Am dat apă la măgar. Hai, fiecare la joaca lui!

(Fetiţa pleacă. Victorişa intră bine îmbrăcată.)

Scena 6

VICTORIŞA: De ce ne-ai chemat, Comane?

BOTOĞAN: Nu ştiu. Sîntem invitaţi la tovarăşului inginer.

VICTORIŞA: E şedinţă?

BOTOĞAN: Ba nu e şedinţă. E vizită. Ai fost poştiti la masă. (Victorişa e mirată.) Fiindcă sîntem singuri, vreau să te felicit că ai sporit sortimentele la autoservire, şi nu mai sînt cele trei pe care le-ai avut înainte.

VICTORIŞA: Cum trei?

BOTOĞAN: Păi zicea că aveai numai trei specialităţi: aluat, maia şi seacă (adică „a luat, mai ia şi seacă”). Acum cică dai plînea fără maia (fără „mai ia!”) — vezi minunile tehnicii? (Apare Totea, într-o împecabilă ţinută de seară şi o dată cu el Remus, parcă mai puţin elegant.)

REMUS (contemplîndu-l admirativ): Ce te-ai îmbrăcat aşa? Ai un telefon cu provincia? (Judecîndu-şi propria ţinută.) Al meu e cu taxă inversă. (Apare Filica cu Romulus.)

FILICA: Unde sînt copiii?

REMUS: Aici sîntem. (Botoğan arată că sînt prin apropiere.)

TOTEA (destul de corect): Bună seara tovarăşă profesoară. Bună seara, tovarăşe inginer. Mă bucur că sîntem invitaţi dumneavoastră. (O umbră de mirare trece pe faţa celor doi.) Dacă n-aveţi nimic împotriva, duminica viitoare vă poftesc la mine. (Adaugă, după o clipă.) Mi-am cumpărat şi un pic-up. (Apare Paulina, gătită frumos de seară, cu decolteu.)

PAULINA: Iertaţi-mă că am întirziat. Am fost la vaci. (În mînd are un tort pe care îl dă Filicăi.) E de alune.

BOTOĞAN: Nu ne poşteşti să luăm loc. tovarăşe inginer?

ROMULUS: Ba da. (Vede cu mirare că s-a pregătit locul şi o masă e în rezervă undeva mai în fund.) Vă rog să luaţi loc. (După ce toţi se aşază.) Ce-aţi mai făcut? (În primul moment nu răspunde nimeni.) Care e situaţia (schimbînd tonul într-unul cordial), la seturi?

REMUS: Tovarăşul Dobrică are un rever formidabil. Cred că l-a adus de acasă.

VICTORIŞA: Tovarăşa Paulina e bună la fileu.

REMUS: Cu croşeta. (Apare Vătuş, bine îmbrăcat, salută şi se aşază liniştit pe locul său.)

TOTEA (lui Vătuş): Cu cît eşti cronometrat la 5 mii metri plat?

VĂTUI (foarte serios): Nu e plat, e cros, că am venit prin pădure. Şi n-am putut cronometra, că mi s-a îmbolnăvit claponul.

BOTOĞAN: Dar gazda nu ne dă nimic să bem? (Romulus e surprins. Botoğan îi face semn de unde să aducă pahare şi vin. Romulus se execută, tot mai încîntat, în timp ce Filica îl urmăreşte stupefiată.)

FILICA: Vasăzică toată lumea face sport.

BOTOĞAN: Tovarăşul inginer s-a înscris la cîlărie, întrebaţi-l pe Sorin. (Filicăi nu-i vine să creadă.)

FILICA (lui Vătuş): Te ştiam la nautilice.

VĂTUI: Păi stai să vezi: aseară după ce detei cronometrului grăunţe, mă uit aşa pe apă, se-ngina cu noaptea.

Văz niște momii cu niște torlopane în mină, ce crezi că făceau? Dădeau să bată apa înspre deal, să-i întoarcă cursul. Mă, zic, ce faceți acolo, v-ați prosti? Aș, ei împingeau mai al naibii. Stați, zic, mă oameni buni, că lacul ăsta al nostru e destul de mare, bărci avem, putem să umb'ăm toți, să facem sport, și eu mă prind că vă rămin. Ce, vreți să dați barajul peste cap? Păi dacă-l dați, tot pe voi vă înecă întâi. Că apa e strinsă și ea cu o socoteală, să dea lumină. Și uite așa împingeau toată noaptea în sus, în pagubă! Vorbeau amestecat, franțuzește, englezește... De unde sînteți? — zic. — De la Yachting-Club, îmi răspund. Curios yachting, dandaratele. Noi facem altfel sportul. (Lui Remus.) Nu-i așa, tovarășe?

TOTEA: Și, pină la urmă, cum a ieșit? Marche-arrière?

VĂTUI: Păi ce, avurați vreo scădere de debit în turbine?

TOTEA: N-am avut.

VĂTUI: Atunci de ce mă mai întrebi? (Romulus a împărțit paharele la toți. Cînd a ajuns la Victorița, aceasta a început să plîngă. Romulus a înghețat.)

BOTOĞAN: Ce e, Tițo? (Victorița nu răspunde.) De ce plîngi? Cum se luptă Vătui cu momiile? (Victorița zîmbește printre lacrimi, negînd.) Spune-ne, că sîntem între ai noștri. Hai, fato!

FILICA: Victorița, ți-a spus cineva vreun cuvînt rău? (Lui Romulus.) Tu? (Romulus e stingherit.)

VICTORIȚA: Gata, mi-a trecut. (Cum toți așteaptă o explicație.) Știți, tovarășă Filica, e întâia oară, de cînd sînt, că mă servește și pe mine cineva. Ani de zile i-am servit pe toți, în cooperativă, fiecare se uita să nu-l fur. Și cînd mergeam la nunți și petreceri, la neamurile lui Dobrică, ne puneau, nu în capul mesei, ci să-i servim pe toți, că eram pricepuți, ziceau. Vorba proverbului: „Pe măgar la nuntă cînd îl poartă, acolo ori lemne, ori apă lipsește!” Întîia oară cînd mă simt și eu că-s invitată, din inimă, e acum.

FILICA (ascunzîndu-și confuzia): Îmi pare bine, Victorițo! (O îmbrățișează.)

BOTOĞAN (ridicînd paharul): Atunci noroc și voie bună! (Beau.)

FILICA: Dar, de fapt, de ce ne-am adunat? (Romulus îi face semn să nu-ntrebe.)

BOTOĞAN: Nu ți-a spus tovarășul ینگiner? Ca să te auzim pe dumneata.

REMUS (mirat): Ziceai că pentru săritura lui Silviu.

BOTOĞAN: Și pentru asta, dacă vreți. Motive avem destule. Totea a făcut un salt de doi metri înălțime! Remus a făcut altul măricel.

MĂRIUCA (de la fereastra de sus): Cit?

BOTOĞAN (zîmbind): Nu-i în centimetri, tovarășico, e un salt calitativ. Azi-mîine ajunge pină la tine acolo. (Măriuca se retrage rușinată.) Și toți tovarășii de aici au săltat. Ba și natura a săltat, că s-a apucat tovarășa Filica să transforme copacii dimprejur.

ROMULUS: Mai bine zi că te-ai apucat dumneata să transformi ceea ce știam, pină acum, că e structural netransformabil.

BOTOĞAN: Apoi vezi, aici e greșeala. Cine crede serios în filozofia noastră știe că poate schimba și firea lui proprie, de om. Debitul hidrocentralei Runcu 3 are oarecare margini, bată-l sfinții, dar al nostru nu; și iacă unde e răzbunarea omului, că el poate crește mult peste mașină, și în toate părțile. C-a zis tovarășa Filica: nu-s învățătoare, să fiu cîntăreață. Ba să fii și una și alta și încă o mie, asta-i umanism de tip socialist. Nu sări tu? Lasă că sâr eu. Nu cînti tu? Mai avem o sută, deși ca peria! De ce să ascundem ce avem, să ținem în noi? Ce-i viața interioară? Îi viața trasă dinafară înăuntru, nu-i altceva. De ce o tragi înăuntru? Ca s-o ascunzi, s-o aperi. Bine faci! — dacă afară ai dușmani, ori străini neînțelegători, ori proști. Dar dacă ai prieteni, oameni crescuți ca tine și cît tine, ce ai de ținut? Dă-le și altora, să sporești cu ei. Iacă, la noi aici fiecare are un gînd de schimbare, pe care îl ține ascuns, ca scamatorii. Tovarășă Paulina ne propune să aducem aici un șantier geologic, să vină oameni mai mulți, să înceapă o forfotă.

PAULINA: Cînd am propus? Nu-mi amintesc.

BOTOĞAN: În gînd. N-ai propus cu vorbe. Dar tot stringi la pietre să dai peste vreo rocă bună de exploatat, să chermi șantierul.

FILICA (mai incet Paulinei): Ce-a fost „el”?

BOTOĞAN (care aude tot, Filicăi): Mi-neralog urma să fie. Tovarășul Do-

brică propune să facem la Coadă Tapului cabană turistică.

DOBRICĂ (picat chiar în clipa asta, și-a scos halatul de lucru și a rămas în haine de gală. E surprins): Da. Vream să-ți spun miine.

BOȚOGAN: Cu ocazia asta vin oameni, se întâlnesc. Și Aurică ar vrea să-și ospăteze și frații lui, așa-i?

DOBRICĂ: Să-i văd și eu pe toți o dată, la mine, să mă plătesc de ei. (E bucuros că a fost înțeles.)

BOȚOGAN: Și tovarășul ingner ține ascunsă în el o ambiție de schimbare. O știm care e: să automatizeze centrala și să poată pleca.

ROMULUS: E inevitabil. E pe linia progresului.

BOȚOGAN: Nu zic altfel. Schimbarea e bună. E dialectică. E viață! Și să vină alți oameni aici: geologi, turiști, e bine! Și propunerile sînt juste, toate! Dar, tovarăși, înainte să ne gîndim la o schimbare, hai să ne gîndim, nu putem crea oare o lume aici, pe locul ăsta? Nu? Cu cîți sîntem noi și puterile care le avem? Nu putem micșora prețul de cost al fericirii noastre? Să facem un fel de viață care să fie a dracului de plină.

MĂRIUCA (de sus): Tovarășe Boțogan! A comunicat de la spital... (Rumoare între oameni.)

BOȚOGAN (gîtit): Ca să merite să te scoți vesel dimineața...

MĂRIUCA: Tovarășe Boțogan! A comunicat de la spital (liniște sinistrală) că operația (suav, încet) a reușit!

BOȚOGAN: Ca să merite să deschizi gura și să vorbești cu ceilalți (vibrînd de emoție), să-ți deschizi sufletul, să-l faci să te înțeleagă!? (Măriucă.) Am priceput, tovarășă, mulțumesc. (Tace epuizat.)

TOTEA: Acum, dacă nu ești un farișeu, îmbrățișează-ți oamenii, nu te mai ține tare! (Se repede să-l îmbrățișeze. Boțogan mai îmbrățișează pe Romulus. Ceilalți îl apucă de mînă.)

BOȚOGAN (expansiv): Tovarăși!

REMUS (zîmbind): Ne-ai promis c-o să auzim vocea ei, nea Comane, cînd colo o auzim mereu pe a dumitale.

BOȚOGAN (vesel): Așa sînt seratele la cluburi: înți conferința și pe urmă program artistic.

REMUS: Am și eu două lucruri de spus.

BOȚOGAN: Ai cuvîntul.

REMUS: Sper că n-ați închis campania de stringere a fierului vechi.

Mai era ceva de dat... (Scoate însigna și i-o predă lui Boțogan.) La Reșița cu ea! Pentru punctul doi mi-ar trebui o lumină mai poetică.

ROMULUS: O s-o comandăm imediat. (Lumina devine mai poetică.)

BOȚOGAN: O să aducem foarte curînd cei mai buni sculptori să ne facă basoreliefuri. (Se așterne peste zid un basorelief.)

PAULINA: Atunci o să aprindem torțe. (Se instalează cîteva torțe aprinse.)

TOTEA: O să facem să filfie steaguri. (Se fixează pe acoperiș o flamură.)

DOBRICĂ: O să construim un havuz. (Se aduce un havuz.)

VĂTUI: Cu statui de piatră care vor învia seara. (Patru-cinci balerine dansează în jurul havuzului.)

ROMULUS (Filicdi): Unde a rămas Escorialul tău?

FILICA (cald): Unde sînt „divagațiile” tale neeconomice, risipitorule?

ROMULUS: Ți-am spus că totdeauna am extras din vise partea concretă, omenească: și pe asta o avem. (Arată spre ea.)

(Remus se apropie de zidul Hidrocentralei și pune piciorul pe scara de incendiu. De sus, Măriuca, în halat de lucru, — Julietă modernă, — îl privește cu înfrigurare. Torțele, steagul, lumina, havuzul, cu dansatoarele impletite, dau întregii scene o atmosferă mirifică, de basm.)

REMUS: Nu știu exact ce a rostit Romeo. Nu l-am cînt, am văzut muna baletului la cinematograf. Dar simt că am destule vorbe ale mele ca să mă adresez ție; dacă nu sînt destule, am să scot din pămînt și din cer altele. Tu nu figurea! cituși de puțin în programul artistic al clubului. Și mai puțin în acela al vieții mele. Știu perfect de bine, sînt om modern, că nu ești mai frumoasă decît soarele, nici mai albă ca luna. De aceea (e emoționat) mi se pare teribil de curios, după ce am trecut prin zece țări, că viu să tremur lingă această scară și să-ți spun: copilă, fă-mi loc între gîndurile tale cele mai curate. Iar dacă (mai timid) ai consimțit să-mi întinzi mîna, să mi-o pui pe frunte, Măriucă, ar fi o cunună cum n-am dobîndit niciodată pînă acum. (Măriuca se retrage de la fereastră.)

BOȚOGAN: Cred și eu. E o mină care trimite energie pînă la Sighet... Te-ar electriza. (Filicdi.) Ei, și acum, tova-

rășă, curaj! Închipuie-ți că ai avea în față o sală cu public.

(Arată spre public. Filica e intimidată. O scurtă pauză. Măriuoa a coborât, și-a scos halatul și a rămas într-o rochie albă. S-a dus să se așeze lângă Remus. Copiii s-au întors de la joacă. Ioana s-a culbărit în brațele lui Romulus și Sorin la Vătuș.)

REMUS (cu o extremă gingășie, Măriuodă): Pot să mă autoservesc? (Îi ta mîna.)

FILICA: Mi-ajutați și voi. (Boțogan aprobă. Cîntă.)

„Somnoroase păsărele
Pe la cîmburi se adună,
Se ascund prin rămurele,
Noapte bună“.

TOȚI:

Noapte bună.

(Atunci, Totea scoate din buzunar un fluier și, într-un contrapunct destul de complicat dar foarte armonic, se împletește cu Paulina, care atacă strofa a doua cu o voce mai frumoasă decît a Filicdă.)

PAULINA:

„Doar izvoarele suspină
Pe cînd codrul negru tace
Dorm și florile-n grădină, dormi în pace“.

TOȚI:

Dormi în pace.

BOȚOGAN (în șoaptă, Filicdă, arătîndu-i transformatorul): Nu-i mai bine aici decît acolo? (Filica dă din cap înfrigurată.)

(Strofa a treia e cîntată de Filica și Paulina pe două voci, cu acompaniament de fluier.)

FILICA și PAULINA:

„Trece lebăda pe ape
Printre trestii să se culce
Fie-ți ingerii aproape,
Somnul dulce“.

TOȚI:

Somnul dulce.

BOȚOGAN (fericit, cu voce joasă):
Și tovarășul nostru Eminescu s-a desfășurat la nivel mondial!

(Strofa ultimă e cîntată pe patru voci.)

TOȚI:

„Peste a nopții feerie
Se ridică mîndra lună,
Totu-i vis și armonie...“

(În această clipă, un răget îndepărtat de mîgar întrerupe cîntecul, care a devenit prea elegiac.)

ROMULUS (adresîndu-se mîgarului):

Taci tu, Costache!

TOȚI (învieseliți):

Totu-i vis și armonie...

COSTACHE (apărînd la rampă, către public): Noapte bună!

TOȚI (cître public): Noapte bună!

C O R T I N A

Bălcești, septembrie 1961

